

POZNAVANJE
EVROPSKE
UNIJE

Kako funkcionirše Evropska unija

Vaš vodič za
institucije EU

Evropska unija

UPOZNAVANJE EVROPSKE UNIJE

*Ova publikacija je deo serije publikacija koje objašnjavaju
šta EU radi u različitim oblastima politike,
zašto se EU angažovala i koji su rezultati.*

Publikacije se mogu naći na internetu:

http://europa.eu/pol/index_en.htm
<http://europa.eu/bY34KD>

Kako funkcioniše EU ✖

Evropa u 12 lekcija
Evropa 2020: Evropska strategija rasta
Osnivači EU

Poljoprivreda
Bankarstvo i finansije
Granice i bezbednost
Budžet
Klimatsko delovanje
Konkurencija
Potrošači
Kultura i audiovizuelni mediji
Carina
Digitalna agenda
Ekonomska i monetarna unija i evro
Obrazovanje, obuka, omladina i sport
Zapošljavanje i socijalni poslovi
Energija
Proširenje
Preduzeća
Sredina
Borba protiv prevara
Bezbednost hrane
Spoljni poslovi i bezbednosna politika
Humanitarna pomoć i civilna zaštita
Unutrašnje tržište
Međunarodna saradnja i razvoj
Pravda, osnovna prava i jednakost
Pomorski poslovi i ribnjaci
Migracija i azil
Javno zdravlje
Regionalna politika
Istraživanje i inovacije
Oporezivanje
Trgovina
Transport

Upoznavanje Evropske unije:

Kako funkcioniše EU

Evropska komisija
Generalni direktorat za komunikaciju
Informacije za građane
1049 Brisel
BELGIJA

Rukopis ažuriran u novembru 2014

Naslovna strana: © Luis Pedrosa

44 str. — 21 × 29.7 cm
ISBN 978-92-9238-239-1
doi:10.2871/650376

Luksemburg: Služba za publikacije
Evropske unije, 2014

© European Union, 2014

Umnožavanje dozvoljeno. Za svako korišćenje ili
reprodukciju individualnih fotografija potrebna je
dozvola direktno od nosioca autorskih prava.

UPOZNAVANJE
EVROPSKE UNIJE

Kako funkcionirše Evropska unija

Vaš vodič za
institucije EU

Sadržaj

Uvod u Evropsku uniju: kako funkcioniše, ko radi šta	3
Evropski parlament: glas ljudi	9
Evropski savet: utvrđivanje strategije	12
Savet: glas država članica	14
Evropska komisija: promocija zajedničkog interesa.....	19
Nacionalni parlamenti: jačanje supsidijarnosti	23
Sud pravde: poštovanje EU zakona	24
Evropska centralna banka: obezbeđivanje stabilnosti cena.....	26
Evropski revizorski sud: pomaže poboljšanje finansijskog upravljanja EU	29
Evropski ekonomski i socijalni odbor: glas civilnog društva.....	31
Odbor regija: glas lokalne uprave	33
Evropski ombudsmen: istražuje vaše žalbe	34
Evropski nadzornik za zaštitu podataka: štiti vašu privatnost	35
Evropska investiciona banka: ulaganje u budućnost.....	36
Agencije EU	38

Upoznavanje Evropske unije

Kako funkcioniše, ko šta radi

Šta ova publikacija nudi

Ova publikacija je vodič o funkcionisanju Evropske unije (EU). 'Kako EU funkcioniše' znači: kako se donose odluke na nivou EU i ko donosi te odluke. U srcu ovog procesa odlučivanja su institucije EU – kao što su Parlament, Savet i Evropska komisija – o kojima ste možda čuli, a postoje i druge. Kako bismo pokazali kako EU funkcioniše, ova publikacija prvo objašnjava kako se donosi zakonodavstvo EU. Onda pruža dodatni uvid u svaku instituciju EU, kao i agencije i tela koja te institucije podržavaju.

Evropska unija ukratko

U srcu EU su države članice – 28 zemalja koje pripadaju Uniji – i njihovi građani. Jedinstvena osobina EU jeste da, iako su sve one nezavisne, suverene države, one su združile deo svojih 'suvereniteta' da bi dobile prednosti i koristi od veličine. Združivanje suvereniteta znači, u praksi, da države članice delegiraju deo svojih ovlašćenja za odlučivanje na zajedničke institucije koje su same osnovale, tako da odluke o konkretnim stvarima od zajedničkog interesa mogu biti donete demokratski na evropskom nivou. EU samim tim stoji u potpuno federalnom sistemu koji se može naći u SAD i labavom sistemu međuvladine saradnje po ugledu na Ujedinjene nacije.

EU je postigla puno toga od svog osnivanja 1950. Izgradila je jedinstveno tržište za robe i usluge koje obuhvata 28 država sa preko 500 miliona građana sa slobodom preseljenja i naseljavanja u mestu u kojem pože. EU je kreirala jedinstvenu valutu – evro – koja je sada glavna valuta u svetu i koja čini jedinstveno tržište efikasnijim. Ona je takođe najveći sponzor programa razvoja i humanitarne pomoći u svetu. To su samo neka od dostignuća. EU će u budućnosti raditi na izvlačenju Evrope iz ekonomske krize. Ona prednjači u borbi protiv klimatskih promena i njenih posledica; ona pomaže susednim zemljama i nastavlja tekuće pregovore o proširenju; i gradi zajedničku spoljnu politiku koja će pomoći da se prošire evropske vrednosti širom sveta. Uspeh ovih ambicija zavisi od sposobnosti da se donesu delotvorne i pravovremene odluke i njihove dobre primene.

Ugovori EU

Evropska unija se temelji na vladavini prava. Ovo znači da se svaka radnja koju EU preduzima zasniva na ugovorima koje su dobrovoljno i demokratski odobrile sve države EU. O ugovorima pregovaraju i dogovaraju ih sve države članice EU a onda se isti ratifikuju u njihovim parlamentima ili na referendumu.

Ugovori utvrđuju ciljeve Evropske unije, pravila za institucije EU, kako se donose odluke i odnose između EU i njenih država članica. Oni se dopunjuju svaki put kada nova država članica pristupi. Ugovori se s vremena na vreme dopunjuju da bi se reformisale institucije Evropske unije i da bi im se dodelile nove oblasti odgovornosti.

Poslednji dopunjeni ugovor – Lisabonski sporazum – potpisan je u Lisabonu 13. decembra 2007. i stupio je na snagu 1. decembra 2009. Raniji ugovori su sada uneti u trenutnu objedinjenu verziju, koja čini Sporazum o Evropskoj uniji i Sporazum o funkcionisanju Evropske unije.

On 9 May 1950, French Foreign Minister Robert Schuman first publicly proposed the ideas that led to the European Union. So 9 May is celebrated as the EU's birthday.

Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju (TSCG) u Ekonomskoj i monetarnoj uniji je međuvladin ugovor koji su 2012. godine potpisale sve države članice EU osim Republike Češke i Ujedinjenog Kraljevstva i stupio je na snagu 1. januara 2013. godine. To nije ugovor EU već međuvladin ugovor i namerava se da bude unet u pravo EU. On obavezuje države da usvoje čvrsta pravila kojima će se garantovati uravnoteženi javni budžeti i njime se jača uprava u evro-zoni.

© ImageGlobe

Rad EU se zasniva na ugovorima koje su potpisale sve države članice - poslednje glavno ažuriranje je potpisano u Lisabonu 2007. godine.

Istorija ugovora EU

Kada je francuski ministar spoljnih poslova Robert Šuman predložio integrisanje evropskih industrija uglja i čelika 1950. njegove zamisli su definisane u Pariskom ugovoru naredne godine, a rođena je prethodnica EU - Evropska zajednica za uglj i čelik. EU od tada redovno ažurira i dopunjuje ugovore da bi obezbedila delotvorne politike i odlučivanje.

- ▶ *Pariski ugovor, osnivanje Evropske zajednice za uglj i čelik, potpisan je u Parizu 18. aprila 1951. a stupio je na snagu 1952. godine. Ugovor je prestao da važi 2002.*
- ▶ *Rimski ugovori, kojim su osnovani Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (Euroatom), potpisani su u Rimu 25. marta 1957. a stupili su na snagu 1958.*
- ▶ *Jedinstveni evropski akt (JEA) je potpisan u februaru 1986. a stupio je na snagu 1987. Njime je dopunjen Ugovor o EEZ i utaban je put za završetak uspostavljanja jedinstvenog tržišta.*

- ▶ *Ugovor o Evropskoj uniji (UEU) - Ugovor iz Mastrihta - potpisan je u Mastrihtu 7. februara i stupio je na snagu 1993. Njime je osnovana Evropska unija, data su veća ovlašćenja parlamentu za odlučivanje i dodate su nove oblasti saradnje.*
- ▶ *Amsterdamski ugovor je potpisan 2. oktobra 1997. a stupio je na snagu 1999. Njime su dopunjeni raniji ugovori..*
- ▶ *Ugovor iz Nice je potpisan 26. februara 2001. a stupio je na snagu 2003. Njime je modernizovan institucionalni sistem EU kako bi mogla da delotvorno radi nakon što se novi talas država članica pridruži EU 2004.*
- ▶ *Lisabonski sporazum je potpisan 13. decembra 2007. a stupio je na snagu 2009. Njime su pojednostavljene metode i pravila glasanja, formiran je predsednik Evropskog saveta i uvedene su nove strukture sa željom da se EU učini snažnijim akterom na globalnom planu.*

Ko donosi odluke?

Odlučivanje na nivou EU uključuje različite evropske institucije, naročito:

- ▶ **Evropski parlament**, koji zastupa građane EU i koji oni direktno biraju;
- ▶ **Evropski savet**, kojeg čine šefovi država ili vlada država članica EU;
- ▶ Savet, koji zastupa vlade država članica EU;
- ▶ **Evropska komisija**, koja zastupa interese EU u celini.

Evropski savet definiše opšte političke smernice i prioritete EU, ali ne upražnjava zakonodavne funkcije. Evropska komisija je ta koja generalno predlaže nove zakone a Evropski savet i parlament ih usvajaju. Države članice i Komisija ih onda primenjuju.

Kakvi tipovi zakonodavstva postoje?

Postoji nekoliko tipova pravnih akata koji se primenjuju na različite načine.

- ▶ **Uredba** je zakon koji važi i obavezujući je direktno u svim državama članicama. Nije potrebno da države članice proslede uredbu u nacionalno pravo iako će možda biti potrebno da se nacionalno pravo promeni kako bi se izbegao konflikt sa uredbom.
- ▶ **Direktiva** je zakon koji obavezuje države članice, ili grupu država članica, da postignu određene ciljeve. Direktive obično moraju biti unete u nacionalno pravo

da bi postale delotvorne. U principu, direktiva navodi rezultate koje je potrebno ostvariti: a na državama članicama je da individualno odluče kako.

- ▶ **Odluka** može biti upućena državama članicama, grupi ljudi ili čak pojedincima. Odluka je u celosti obavezujuća. Odluke se koriste za, na primer, regulisanje predloženog spajanja kompanija.
- ▶ **Preporuke i mišljenja** nemaju obavezujuću prirodu.

Kako se usvaja zakonodavstvo?

Svaki evropski zakon se temelji na konkretnom članu ugovora, koji se smatra za 'pravnu osnovu' zakonodavstva. Ovo utvrđuje koja zakonodavna procedura mora da se poštuje. Ugovor utvrđuje proces odlučivanja, uključujući i predloge Komisije, uzastopna čitanja od strane Saveta i Parlamenta i mišljenja savetodavnih tela. On takođe utvrđuje kada je potrebna jednoglasnost i kada je dovoljna kvalifikovana većina da Savet usvoji zakonodavstvo.

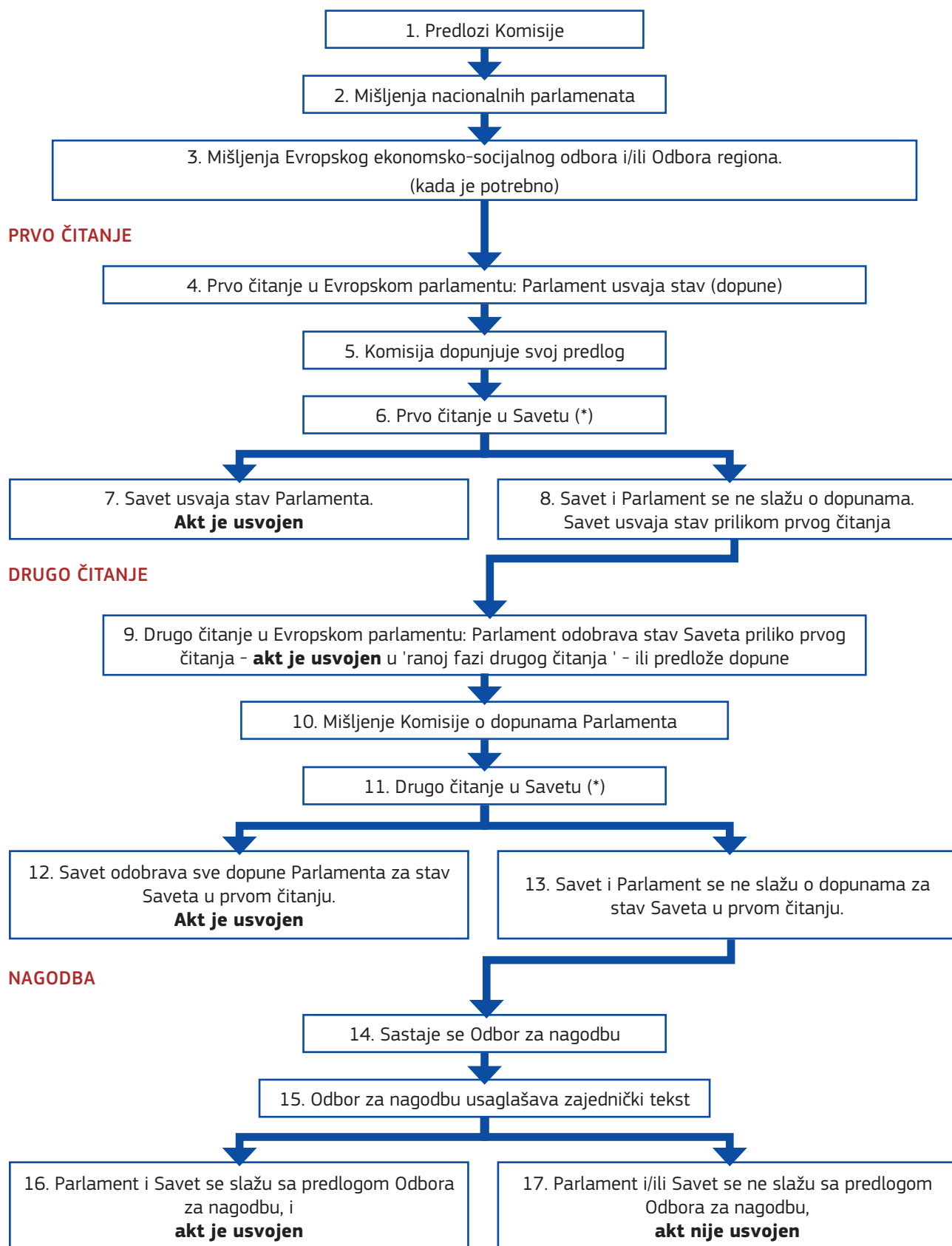
Velika većina zakonodavstva EU se usvaja običnom zakonodavnom procedurom. U toj proceduri Parlament i Savet dele zakonodavna ovlašćenja.

Procedura počinje u Komisiji. Kada razmatra pokretanje nekog predloga za delovanje, Komisija često zatraži mišljenje o temi od vlada, poslovne zajednice, organizacija civilnog društva i pojedinaca. Prikupljena mišljenja se unose u predlog Komisije koji se predstavlja Savetu i Parlamentu. Predlozi se mogu načiniti na poziv Saveta, Evropskog saveta, Parlamenta ili građana Evrope, ili na osnovu sopstvene inicijative Komisije.

Slobodno kretanje, život i rad u svih 28 država članica EU je jedno od najvećih dostignuća Evropske unije.

OBIČNA ZAKONODAVNA PROCEDURA

(*) Savet usvaja svoj stav kvalifikovanom većinom (ugovori predviđaju jednoglasnost u nekoliko izuzetnih oblasti). Ipak, ukoliko Savet želi da odstupa od predloga/mišljenja Komisije on svoj stav usvaja jednoglasno

Savet i Parlament čitaju i diskutuju o predlogu. Ukoliko se ne postigne dogovor u drugom čitanju, predlog se podnosi 'odboru za nagodbu' sastavljenom od jednakog broja predstavnika Saveta i Parlamenta. Predstavnici Komisije takođe prisustvuju sastancima odbora i doprinose diskusiji. Kada odbor postigne dogovor, dogovoreni tekst se onda šalje Parlamentu i Savetu na treće čitanje, kako bi konačno bio usvojen kao zakon. Parlament u većini slučajeva glasa o predlozima prostom većinom i Savet kvalifikovanom većinom, dok najmanje polovina ukupnog broja država članica EU, koje predstavljaju dve trećine stanovništva, moraju glasati za. U nekim slučajevima se u Savetu zahteva jednoglasno glasanje.

Specijalne procedure

Specijalne zakonodavne procedure su dostupne zavisno od predmeta predloga. U **proceduri konsultacije**, od Saveta se zahteva da se konsultuje sa Parlamentom o predlogu Komisije, ali se ne zahteva da prihvati savet Parlamenta. Ova procedura se primenjuje samo u nekoliko oblasti, kao što su izuzeće iz unutrašnjeg tržišta i zakon o konkurenciji. U **proceduri saglasnosti**, Parlament može prihvatiti ili odbiti predlog, ali ne može predložiti izmene. Ova procedura se može koristiti kada se predlog tiče odobrenja međunarodnog sporazuma o kojem se pregovaralo. Pored toga, postoje ograničeni slučajevi kada Savet i Komisija, ili samo Savet, mogu usvojiti zakonodavstvo.

Ko je konsultovan, ko može prigovoriti?

Pored trougla Komisija-Savet-Parlament, postoji niz savetodavnih tela sa kojima se moraju izvršiti konsultacije kada se predlaže zakonodavstvo koje uključuje njihove oblasti interesovanja. Čak i ako se njihov savet ne uzme, to doprinosi demokratskom nadzoru zakonodavstva EU obezbeđivanjem da je predmet šire provere.

Ta tela su:

- ▶ **Evropski ekonomski i socijalni savet**, koji zastupa grupe civilnog društva kao što su poslodavci, sindikati i društvene interesne grupe;
- ▶ **Odbor regija**, koji obezbeđuje da se čuje glas lokalnih i regionalnih uprava.

Pored toga, mogu se konsultovati ostale institucije i tela kada predlog potpada u njihov delokrug interesa ili ekspertize. Na primer, Evropska centralna banka će biti konsultovana o predlozima koji se tiču ekonomskih ili finansijskih poslova.

Nacionalni nadzor

Nacionalni parlamenti dobijaju nacrt zakonodavnih akata istovremeno kad i Evropski parlament i savet. Oni mogu dati svoje mišljenje kako bi se osiguralo da su odluke donete na najboljem mogućem nivou. Akcije EU su podložne načelu **supsidijarnosti** – što znači da, osim u oblastima u kojima ima isključiva ovlašćenja, Unija deluje samo kada će akcije biti delotvornije na nivou EU nego na nacionalnom nivou. Nacionalni parlamenti samim tim prate pravilnu primenu ovog načela u donošenju odluka EU.

Kakve odluke se donose

Učešće građana

Putem inicijative evropskih građana, 1 milion građana EU iz najmanje jedne četvrtine država članica EU može pozvati Komisiju da donese zakonodavni predlog o konkretnom pitanju. Komisija će pažljivo ispitati sve inicijative koje potpadaju u okvir njenih ovlašćenja a koje su podržane od strane 1 miliona građana. Saslušavanje inicijativa vrši Parlament. Ovakve inicijative mogu samim tim uticati na rad institucija EU, kao i na javnu debatu.

© Bernd Vogel/Corbis

Građani sada mogu predložiti nove zakone preko Evropske građanske inicijative.

Ugovori sadrže spisak oblasti politike u kojima EU može doneti odluku. U nekim oblastima politike EU ima isključivu nadležnost, što znači da se odluke donose na nivou EU od strane država članica koje se sastaju u Savetu ili Evropskom parlamentu. Ove oblasti politike obuhvataju trgovinu, carinu, propise o konkurentnosti, monetarnu politiku za evro-zonu, i očuvanje ribe.

U drugim oblastima politike Unija i države članice dele nadležnosti donošenja odluka. Ovo znači da ako je zakonodavstvo usvojeno na nivou EU onda ti zakoni imaju prioritet. Međutim, ukoliko zakonodavstvo nije usvojeno na nivou EU, onda individualna država članica može donositi zakone na nacionalnom nivou. Zajednička nadležnost važi u mnogim oblastima politike, kao što su unutrašnje tržište, životna sredina, zaštita potrošača i transport.

U svim drugim oblastima odluke ostaju na državama članicama. Stoga, ako oblast politike nije navedena u nekom ugovoru, Komisija ne može predložiti zakon za tu oblast. Međutim, u nekim sektorima, kao što je sektor prostora, obrazovanje, kultura i turizam, Unija može podržati napore države članice. Dok u drugim oblastima, kao što je prekookeanska pomoć i naučna istraživanja, EU može vršiti paralelne aktivnosti, kao što su programi humanitarne pomoći.

Ekonomska koordinacija

Sve države članice učestvuju u Ekonomsko-monetarnoj uniji (EMU), što znači da koordiniraju svoje ekonomske politike i tretiraju ekonomske odluke kao pitanje od zajedničke brige. Nijedna institucija u EMU nije samostalno odgovorna za opštu ekonomsku politiku. Ove odgovornosti su podeljene između država članica i institucija EU.

Monetarnom politikom – koja se bavi stabilnošću cena i kamatnim stopama – se upravlja nezavisno od strane Evropske centralne banke (ECB) u evro-zoni, tj. u onim državama članicama koje koriste evro kao valutu. Nakon pristupanja Litvanije u januaru 2015. godine, evro-zona obuhvata 19 zemalja.

Fiskalna politika – koja se tiče odluka o oporezivanju, potrošnji i pozajmljivanju – je još uvek u nadležnosti vlada 28 država članica. Isto je i sa politikama o radu i zaštiti. Međutim, pošto fiskalne odluke donete od strane jedne države članice euro-zone mogu imati uticaj na celu zonu, te odluke motaju biti u skladu sa pravilima utvrđenim na nivou EU. Samim tim, koordinacija zdravih javnih finansija i strukturnih politika je neophodna kako bi EMU funkcionisala delotvorno i da e obezbede stabilnost i rast. Konkretno, ekonomska kriza koja je počela 2008. godine naglasila je potrebu za jačanjem ekonomske uprave u EU i evro-zoni, putem, između ostalog, bliže koordinacije, praćenja i nadgledanja politike.

Savet prati javne finansije i ekonomske politike država članica i može dati preporuke pojedinačnim državama članicama EU na osnovu predloga Komisije. On može preporučiti usklađivanje mera i sankcije zemljama evro-zone koje ne sprovedu korektivne mere za smanjenje preteranog deficita i nivoa duga.

O upravljanju evro-zonom i velikim reformama ekonomske politike se takođe diskutuje na evro-samitima na kojima se sastaju šefovi država ili vlada članica evro-zone.

EU i spoljni odnosi

Za odnose sa zemljama van EU je odgovoran visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku, koga imenuje Evropski savet, ali takođe obavlja i funkciju potpredsednika Evropske komisije. Na nivou šefova država ili vlada, Uniju predstavlja predsednik Evropskog saveta.

Evropska služba za spoljno delovanje (EEAS) služi kao ministarstvo spoljnih poslova i diplomatska služba Unije pod okriljem visokog predstavnika. Ona je sastavljena od stručnog osoblja prosleđenog iz Saveta, država članica i Evropske komisije.

Savet priprema i donosi odluke u oblasti spoljne i bezbednosne politike EU na osnovu smernica koje utvrdi Evropski savet. Komisija je, sa druge strane, odgovorna za trgovinu i finansije za države koje nisu članice EU, kao što je humanitarna ili razvojna pomoć. Komisija takođe predstavlja Uniju u svim oblastima nadležnosti EU van spoljne i bezbednosne politike.

Evropski parlament:

Glas naroda

Uloga: Neposredno izabrana zakonodavna poluga EU

Članovi: 751 članova Evropskog parlamenta

Lokacija: Strazbur, Brisel i Luksemburg

► <http://www.europarl.eu>

Poslanici Evropskog parlamenta (MEP) se biraju neposredno od strane građana EU kako bi zastupali njihove interese. Izbori se održavaju svake pete godine i svi građani EU stariji od 18 godina (16 u Austriji) - oko 380 miliona - imaju pravo glasa. Parlament ima 751 poslanika iz svih 28 država članica.

Službeno sedište Evropskog parlamenta je u Strazburu (Francuska), iako institucija radi na tri lokacije: Strazbur, Brisel (Belgija) i Luksemburg. Opšti sastanci Parlamenta, poznati kao 'plenarne sednice', održavaju se u Strazburu 12 puta godišnje. Dodatni plenarni sastanci se održavaju Briselu. Sastanci odbora se takođe održavaju u Briselu.

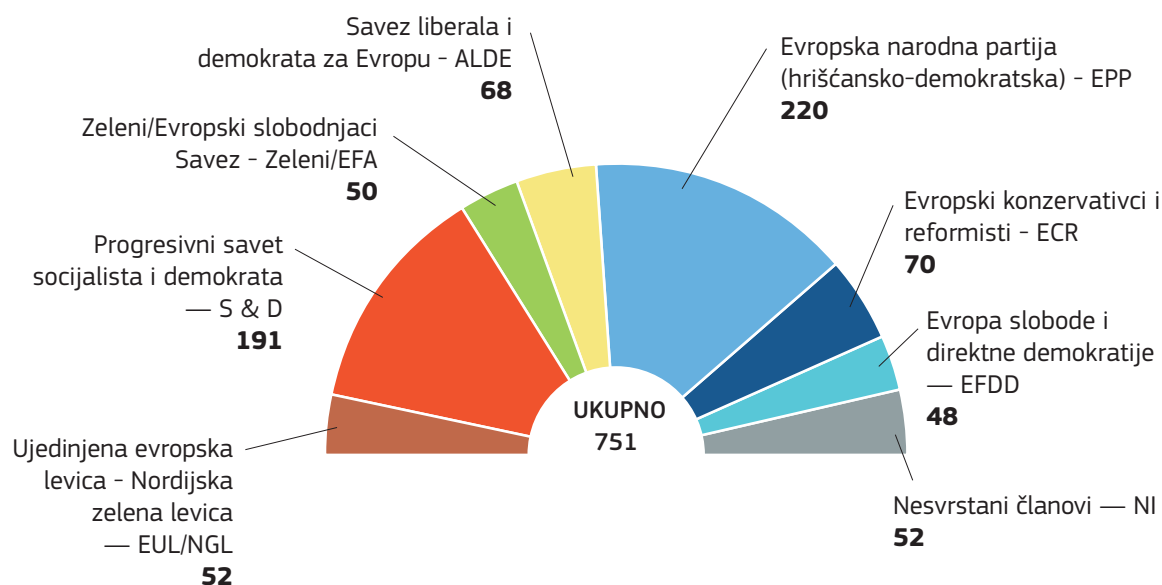
Sastav Evropskog Parlamenta

Mesta u Evropskom parlamentu se dodeljuju državama članicama na osnovu njihovog udela u stanovništvu EU. Većina poslanika je povezano sa nacionalnom političkom partijom u svojoj zemlji. Nacionalne partije se u Evropskom parlamentu grupišu u političke grupe na nivou EU i većina poslanika pripada njima.

BROJ POSLANIKA PO DRŽAVI ČLANICI U 2014.

Država članica	Broj poslanika
Austrija	18
Belgija	21
Bugarska	17
Hrvatska	11
Kipar	6
Republika Češka	21
Danska	13
Estonija	6
Finska	13
Francuska	74
Nemačka	96
Grčka	21
Mađarska	21
Irska	11
Italija	73
Letonija	8
Litvanija	11
Luksemburg	6
Malta	6
Holandija	26
Poljska	51
Portugal	21
Rumunija	32
Slovačka	13
Slovenija	8
Španija	54
Švedska	20
Ujedinjeno Kraljevstvo	73
UKUPNO	751

BROJ POSLANIKA U SVAKOJ POLITIČKOJ GRUPI (OKTOBAR 2014).

Šta radi Evropski parlament

Parlament ima tri glavne uloge.

1. On zajedno sa Savetom deli ovlašćenje da donosi – usvaja zakone. Činjenica da je neposredno izabrano telo garantuje demokratski legitimitet evropskog prava.
2. On vrši demokratski nadzor svih institucija EU a naročito Komisije. On ima ovlašćenje da odobrava ili odbija nominaciju predsednika Komisije i komesara, i pravo da ukori Komisiju kao celu.
3. Parlament deli ovlašćenje sa Savetom za budžet EU i samim tim može uticati na potrošnju EU. Na kraju budžetskog postupka, on usvaja ili odbija budžet u celosti.

Ova tri pravila su detaljnije opisana u nastavku.

1. OVLAŠĆENJE DA DONOSI ZAKONE

Najčešća procedura za usvajanje zakonodavstva EU naziva se 'obična zakonodavna procedura' – takođe poznata i kao 'procedura zajedničkog odlučivanja'. Ovim se Evropski parlament i Savet stavljaju na istoj ravni a zakoni usvojeni korišćenjem ove procedure su zajednička akta Saveta i Parlamenta. Ona važi za većinu zakonodavstva EU, koje obuhvata široku lepezu oblasti, kao što su prava potrošača, zaštita životne sredine i transport. U okviru obične zakonodavne procedure, Komisija daje predlog koji moraju usvojiti i Parlament i Savet. Saglasnost Parlamenta je potrebna za sve međunarodne sporazume u oblastima koje obuhvata obična zakonodavna procedura.

Parlament mora biti konsultovan u nizu drugih predloga, a njegovo odobrenje je potrebno za važne političke ili institucionalne odluke, kao što su akta o socijalnom osiguranju i zaštiti, odredbe u vezi sa porezom u oblasti energije, i usklađivanje poreza na obrt i indirektno oporezivanje. Parlament takođe pruža podstrek za novo zakonodavstvo ispitivanjem godišnjeg programa rada Komisije, razmatrajući koji bi novi zakoni bili odgovarajući i tražeći od Komisije da dostavi predloge.

2. OVLAŠĆENJE ZA NADZOR

Parlament vrši demokratski nadzor drugih evropskih institucija. On to čini na nekoliko načina. Prvo, kada je potrebno da se imenuje nova Komisija, Parlament vrši saslušanja sa svim potencijalnim novim članovima i predsednikom Komisije (koje imenuju države članice). Oni ne mogu biti imenovani bez odobrenja Parlamenta.

Pored toga, Komisija politički odgovara Parlamentu, koji može usvojiti 'predlog za ukor' kojim se poziva na njihove kolektivne ostavke. Parlament vrši kontrolu redovnim ispitivanjem izveštaja koje mu pošalje Komisija i postavljanjem pismenih i usmenih pitanja.

Komesari prisustvuju plenarnim sednicama Parlamenta i sastancima parlamentarnih odbora. Slično tako, Parlament održava redovan dijalog sa predsednikom Evropske centralne banke o monetarnoj politici.

Parlament takođe nadgleda rad Saveta: Poslanici redovno postavljaju pismena i usmena pitanja Savetu a predsedništvo Saveta prisustvuje plenarnim sednicama i učestvuje u važnim debatama. Za neke oblasti politike, koje uključuju zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku, sam Savet je odgovoran za odlučivanje. Ali Parlament u

© EU

*Martin Šulc je ponovo izabran za
predsednika Evropskog parlamenta
2014*

svakom slučaju tesno radi sa Savetom u ovim oblastima.

Parlament takođe vrši demokratsku kontrolu ispitivanjem peticija građana i formiranjem specijalnih anketnih komisija.

Na kraju, Parlament daje mišljenje na svakom samitu EU (sastancima Evropskog saveta). Na otvaranju svakog samita predsednik Parlamenta je pozvan da iznese mišljenja i zabrinutosti Parlamenta o tematskim pitanjima i tačkama dnevnog reda Evropskog saveta.

3. MOĆ NOVČANIK

O godišnjem budžetu EU zajednički odlučuju Parlament i Savet Evropske unije. Parlament o njemu raspravlja na dva uzastopna čitanja i ne stupa na snagu dok ga ne potpiše predsednik Parlamenta.

Njegov Odbor za kontrolu budžeta prati kako se budžet troši i svake godine Parlament odlučuje da li da odobri Komisiji da rukuje budžetom za prethodnu finansijsku godinu. Ovaj proces odobrenja je tehnički poznat kao 'dodeljivanje izvršenja'.

Rad Parlamenta je podeljen u dve glavne faze

- ▶ Priprema za plenarnu sednicu: ovo rade poslanici iz 20 parlamentarnih odbora specijalizovanih za konkretne oblasti aktivnosti EU, na primer ECON Odbor za ekonomske i monetarne poslove ili INTA Odbor za međunarodnu trgovinu. O pitanjima za debatu takođe raspravljaju i političke grupe.
- ▶ Sama plenarna sednica: plenarna zasedanja, kojima prisustvuju svi poslanici, obično se održavaju u Strazburu (jedne nedelje mesečno) a ponekad se dodatna zasedanja održavaju u Briselu. Parlament na plenarnim zasedanjima ispituje predloženo zakonodavstvo i glasa o amandmanima pre donošenja odluke o kompletnom tekstu. Ostale tačke dnevnog reda mogu uključiti 'komunikacije' Saveta ili Komisije ili pitanja o događanjima u EU ili širom sveta.

Kako radi Parlament

Parlament bira svog predsednika na mandat od dve i po godine. Predsednik zastupa Parlament u drugim institucijama EU kao i u spoljnom svetu a pomaže mu 14 potpredsednika. Predsednik Evropskog parlamenta, zajedno sa predsednikom saveta, potpisuje sve zakonodavne akte kada se usvoje.

Evropski savet

Utvrđivanje strategije

Uloga: Definiše političke smernice i prioritete

Članovi: Šefovi država ili vlada svake države članice, predsednik Evropskog saveta i predsednik Evropske komisije

Lokacija: Brisel

► <http://www.european-council.europa.eu>

Evropski savet okuplja najviše političke lidere Evrope, tj. premijere i predsednike zajedno sa svojim predsednikom i predsednikom Komisije. Oni se sastaju najmanje četiri puta godišnje kako bi EU kao celini dali opšte političke smernice i prioritete. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku takođe učestvuje u radu Evropskog saveta.

Šta radi Evropski savet

Kao samit šefova država ili vlada svih država članica EU, Evropski savet predstavlja najviši nivo političke saradnje između država članica. Lideri na sastancima konsenzusom odlučuju o opštim smernicama i prioritetima Unije, i daju neophodni podstrek za njen razvoj.

Evropski savet ne usvoja zakonodavstvo. Na kraju svakog sastanka izdaje 'zaključke' koji održavaju glavne poruke koje proizilaze iz diskusija i sumira donesene odluke, takođe i u pogledu njihovih propratnih radnji. Zaključci utvrđuju glavna pitanja kojima bi Savet trebalo da se bavi, tj. sastanci ministara. Oni takođe mogu pozvati Evropsku komisiju da dostavi predloge koji će se baviti konkretnim izazovom ili prilikom sa kojim se Unija suočava.

Sastanci Evropskog saveta se po pravilu održavaju najmanje dvaput u svakih šest meseci. Dodatni (vanredni ili neformalni) sastanci se mogu sazvati za rešavanje hitnih pitanja za koja su potrebne odluke na najvišem nivou, na primer o ekonomskim poslovima ili spoljnoj politici.

Predsednik Evropskog saveta

Radom Evropskog saveta koordinira njegov predsednik, koji je odgovoran za sazivanje i predsedavanje sastancima Evropskog saveta i unapređenje njegovog rada.

Predsednik Evropskog saveta takođe zastupa Uniju u spoljašnjem svetu. Zajedno sa visokim predstavnikom za spoljne poslove i politiku bezbednosti, on ili ona zastupa interese Unije u spoljnim poslovima i bezbednosnim pitanjima.

Predsednika bira Evropski savet na mandat od dve i po godine uz mogućnost jednog reizbora. Predsedavanje Evropskim savetom je posao sa punim radnim vremenom, predsednik ne može istovremeno obavljati funkciju koju ima u svojoj zemlji.

Kako Evropski savet donosi odluke

Evropski savet većinu svojih odluka donosi konsenzusom. U jednom broju slučajeva, međutim, važi pravilo kvalifikovane većine, kao što je izbor predsednika i imenovanje Komisije i visokog predstavnika za spoljne poslove i bezbednosnu politiku.

Kada Evropski savet odlučuje glasanjem samo šefovi država ili vlada mogu glasati.

Sekretarijat

Evropskom savetu u radu pomaže generalni sekretarijat Saveta.

Evro samit

Šefovi država i vlada onih zemalja koje koriste evro za valutu se, van Evropskog saveta, takođe sastaju dvaput godišnje zajedno sa predsednikom Evropske komisije. Predsednik Evropske centralne banke se takođe poziva na ove sastanke evro samita. Takođe može biti pozvan predsednik Evropskog parlamenta.

Sastanci su prilika da se razgovara o upravljanju evro zonom, kao i većim reformama ekonomske politike. Evro samit je formalno ustanovljen Ugovorom o stabilnosti, koordinaciji i upravi (TSCG) u Ekonomsko-monetarnoj uniji. Predsednika Evro samita imenuju šefovi država ili vlada članica evro-zone. Imenovanje se odvija u isto vreme kao i za predsednika Evropskog saveta, i u istom trajanju. Ove dve funkcije može obavljati ista osoba.

U nekim slučajevima, lideri zemalja koje su ratifikovale TSCG ali ne koriste evro za svoju valutu takođe učestvuju u raspravama evro samita. Kada te zemlje nemaju pravo učešća, Predsednik evro samita njih i druge države članice EU obaveštava o pripremi i ishodu samita.

© EU

Donald Tusk je predsedavajući samita EU kao predsednik Evropskog saveta od 1. decembra 2014.

Postoje tri saveta: kako ih razlikovati?

Lako je zbuniti se pri razlikovanju o kojem je evropskom telu reč – naročito kad tri veoma različita tela imaju vrlo slična imena, kao što su ova tri 'Saveta'.

► Evropski savet

Njega čine šefovi država ili vlada (tj. predsednici i/ili premijeri) svih zemalja EU, zajedno sa njegovim predsednikom i predsednikom Evropske komisije. Savet je telo na najvišem nivou odlučivanja u Evropskoj uniji, zbog čega se njegovi sastanci često zovu 'samiti'.

► Savet

Ranije poznata pod imenom Savet ministara, ova institucija sastoji se od vladinih ministara iz svih država članica. Savet se redovno sastaje kako bi donosio detaljne odluke i zakone EU.

► Savet Evrope

Ovo uopšte nije institucija EU. On je međuvladina organizacija koja ima za cilj zaštitu ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Formiran je 1949. godine i jedno od njegovih prvih dostignuća je priprema Evropske konvencije o ljudskim pravima. Da bi omogućio građanima da vrše svoja prava sadržana u toj konvenciji, Savet Evrope osnovao je Evropski sud za ljudska prava. Savet Evrope sada ima 47 država članica, uključujući i sve države članice EU, a sedište Saveta je u Strazburu, Francuska.

Savet

Glas država članica

Uloga: Odlučuje o politikama i usvaja zakonodavstvo

Članovi: Jedan ministar iz svake države članice

Lokacija: Brisel i Luksemburg

► <http://www.consilium.europa.eu>

Ministri država članica EU se sastaju u Savetu da bi razgovarali o poslovima EU, donosili odluke i usvajali zakone. Ministri koji prisustvuju ovim sastancima imaju pravo da obavežu svoje vlade na akcije dogovorene na sastancima Saveta.

Šta radi Savet

Savet je suštinski donosilac odluka u EU. Njegov rad se vrši na sastancima Saveta kojima prisustvuje po jedan ministar iz svake nacionalne vlade zemalja EU. Svrha ovih okupljanja je: diskusija, usaglašavanje, izmena i, na kraju, usvajanje zakonodavstva, koordiniranje politika država članica ili definisanje spoljne politike EU.

Zemlje EU su se usaglasile o strategiji 'Evropa 2020' o načinu izlaska iz ekonomske krize pametnim, održivim i inkluzivnim rastom. Ministri u Savetu donose puno odluka da bi se ova strategija sprovela.

© ImagoXinhua/Reporters

Koji ministri prisustvuju kojem sastanku Saveta zavisi od tema na dnevnom redu – ovo je poznato kao 'konfiguracija' Saveta. Ukoliko, na primer, treba da raspravlja o ekološkim pitanjima, sastancima prisustvuju ministri životne sredine iz svake države članice EU i poznat je kao Ekološki savet. Isto važi i za Savet za ekonomsko-finansijske poslove i Savet za konkurentnost, i tako dalje.

Postoji 10 različitih konfiguracija Saveta:

Kojim predsedava visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku:

► *Spoljni poslovi*

Kojim predsedava država članica koja predsedava Savetu:

- *Opšti poslovi*
- *Ekonomski i finansijski poslovi*
- *Pravosuđe i unutrašnji poslovi*
- *Zapošljavanje, socijalna politika zdravlje i zaštita potrošača*
- *Konkurentnost (unutrašnje tržište, industrija, istraživanje i prostor)*
- *Transport, Telekomunikacije i energija*
- *Poljoprivreda i ribarstvo*
- *Životna sredina*
- *Obrazovanje, mladi, kultura i sport*

PREDSEDNIŠTVA SAVETA

Godina	Januar–Jun	Jul–Decembar
2014	Grčka	Italija
2015	Letonija	Luksemburg
2016	Holandija	Slovačka
2017	Malta	Ujedinjeno Kraljevstvo
2018	Estonija	Bugarska
2019	Austrija	Rumunija
2020	Finska	

Države članice se rotiraju u predsedavanju Savetom

na svakih šest meseci. To nije isto kao u slučaju predsednika Evropskog saveta. Vlada koja predsedava je odgovorna da organizuje i predsedava različitim sastancima Saveta. Izuzetak je Savet za spoljne poslove kojim predsedava visoki komesar za spoljne poslove i bezbednosnu politiku, koji se bavi spoljnim poslovima u ime Saveta.

U interesu kontinuiteta poslovanja Saveta, 6-mesečna predsedništva zajedno rade u grupama od tri. Ovi timovi od tri predsedništva ('trio') pripremaju zajednički program rada Saveta za period od 18 meseci.

Svaki ministar u Savetu je ovlašćen da obaveže svoju vladu. Štaviše, svaki ministar u Savetu odgovara izabranim nacionalnim vlastima. Ovo obezbeđuje demokratski legitimitet savetovih odluka.

Savet ima pet ključnih odgovornosti.

1. da usvaja evropske zakone – u većini oblasti, on zajedno donosi zakone sa Evropskim parlamentom;
2. da koordinira politike država članica, na primer, u oblasti ekonomije;
3. da razvija zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku EU, na osnovu smernica koje utvrdi Evropski savet;
4. da zaključuje međunarodne ugovore između EU ili jedne ili više država ili međunarodnih organizacija;
5. da usvaja budžet EU, zajedno sa Parlamentom.

Rad Saveta je detaljnije opisan u nastavku.

1. ZAKONODAVSTVO

Veći deo zakonodavstva EU usvajaju zajedno Savet i Parlament. Po pravilu, Savet deluje samo po predlogu Komisije, i Komisija je obično odgovorna za obezbeđivanje da se zakonodavstvo EU, kada se usvoji, pravilno primeni.

2. KOORDINACIJA POLITIKA DRŽAVA ČLANICA (PRIMER: EKONOMSKA POLITIKA)

Sve države članice učestvuju u ekonomsko monetarnoj uniji (EMU) čak i ako ne pripadaju evro-zoni U okviru EMU, ekonomska politika EU se zasniva na tesnoj koordinaciji nacionalnih ekonomskih politika. Ovu koordinaciju vrše ministri ekonomije i finansija koji kolektivno čine Savet za ekonomske i finansijske poslove (ECOFIN)..

3. ZAJEDNIČKA SPOLJNA I BEZBEDNOSNA POLITIKA (CFSP)

Definisanje i primena spoljne i bezbednosne politike EU je u isključivoj nadležnosti Evropskog saveta i Savet deluje jednoglasno. Sprovodi je visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku zajedno sa državama članicama, koji se sastaju na Savetu za spoljne poslove.

4. ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH UGOVORA

Svake godine Savet zaključuje (tj. zvanično potpisuje) niz ugovora između Evropske unije i zemalja koje nisu članice EU, kao i sa međunarodnim organizacijama. Ti ugovori mogu obuhvatiti široke oblasti kao što su trgovina, saradnja i razvoj, ili se mogu baviti konkretnim predmetima kao što su tekstil, ribnjaci, nauka i tehnologija, transport, itd. Ovakvi ugovori su predmet saglasnosti Evropskog parlamenta u oblastima u kojima ima ovlašćenja saodlučivanja.

5. ODOBRAVANJE BUDŽETA EU

O godišnjem budžetu EU zajednički odlučuju Parlament i Savet Evropske unije. Ukoliko se dve institucije ne dogovore onda se poštuju procedure nagodbe dok se budžet ne odobri.

Kako radi Savet

Sve rasprave Saveta i glasanje o zakonodavnim aktima odvijaju se javno. Ove sastanke je moguće pratiti preko veb strane Saveta.

Sveukupno, doslednost u radu različitih konfiguracija saveta obezbeđena je od strane Saveta za opšte poslove, koji nadgleda delotvorno praćenje sastanaka Evropskog saveta. Podršku dobija od Odbora stalnih predstavnika ('Coreper – od francuskog: 'Comité des Représentants Permanents').

Coreper je sastavljen od stalnih predstavnika vlada država članica u Evropskoj uniji. Svaka država članica ima tim u Briselu ('Stalni predstavnici') koji je predstavlja i brani njene nacionalne interese na nivou EU. Šef svake delegacije je, po dejstvu, ambasador svoje zemlje u nedeljno u Coreperu. Coreperu u radu pomaže određen broj radnih grupa sastavljenih od nacionalnih administracija.

Kako glasa Savet?

Odluke se na Savetu donose glasanjem. U većini slučajeva odlučivanje zahteva kvalifikovanu većinu. U pojedinim slučajevima ugovori zahtevaju drugačiju proceduru, na primer jednoglasno glasanje u oblasti poreza. Kako bi se o predlogu odlučilo kvalifikovanom većinom, isti mora da dobije vostruku većinu kako država članica tako i stanovništva. Glasovi za moraju biti najmanje:

- ▶ 55% država članica, tj. 16 od 28 zemalja;
- ▶ Država članica koje čine 65% stanovništva EU. To znači oko 329 miliona od ukupnog stanovništva od 506 miliona

Pored toga, da bi se blokiralo donošenje odluke, potrebno je da najmanje 4 zemlje glasaju protiv, koje čine više od 35% stanovništva.

Ova pravila znače da sve odluke koje donese Savet imaju široko podršku širom Evrope, ali takođe i da male manjine ne mogu da blokiraju donošenje odluka. Pre novembra 2014. godine korišćen je drugačiji sistem, gde je svaka članica imala određeni broj glasova.

POPULACIJA KORIŠĆENA ZA GLASANJE U SAVETU (2014)

Država članica	Stanovništvo (x1 000)	Procenat ukupnog stanovništva Unije
Nemačka	80 523.7	15.93
Francuska	65 633.2	12.98
Ujedinjeno Kraljevstvo	63 730.1	12.61
Italija	59 685.2	11.81
Španija	46 704.3	9.24
Poljska	38 533.3	7.62
Rumunija	20 057.5	3.97
Holandija	16 779.6	3.32
Belgija	11 161.6	2.21
Grčka	11 062.5	2.19
Republika Češka	10 516.1	2.08
Portugalija	10 487.3	2.07
Mađarska	9 908.8	1.96
Švedska	9 555.9	1.89
Austrija	8 451.9	1.67
Bugarska	7 284.6	1.44
Danska	5 602.6	1.11
Finska	5 426.7	1.07
Slovačka	5 410.8	1.07
Irska	4 591.1	0.91
Hrvatska	4 262.1	0.84
Litvanija	2 971.9	0.59
Slovenija	2 058.8	0.41
Letonija	2 023.8	0.40
Estonija	1 324.8	0.26
Kipar	865.9	0.17
Luksemburg	537.0	0.11
Malta	421.4	0.08
Ukupno	505 572.5	100
Prag za kvalifikovanu većinu	328 622.1	65 %

Generalni sekretarijat Saveta.

Generalni sekretarijat Saveta pomaže Evropskom savetu i njegovom predsedniku i Savetu i njegovim rotirajućim predsedništvima. Njime rukovodi generalni sekretar imenovan od strane Saveta.

Evrogrupa

Sve države članice učestvuju u Ekonomsko-monetarnoj uniji (EMU), što znači da koordiniraju svoje ekonomske politike i bave se ekonomskim odlukama kao pitanjem od zajedničke brige za sve. Međutim, nisu se sve države članice pridružile evrozoni ili usvojile jedinstvenu valutu - evro. Neke zemlje su izabrale da se ne pridruže u ovom trenutku, dok ostale još uvek pripremaju svoje ekonomije za ispunjavanje kriterijuma za članstvo u evrozoni. Države članice evrozone bi trebalo da tesno sarađuju, a takođe su podložne jedinstvenoj monetarnoj politici koju vodi Evropska centralna banka.

Samim tim, državama članicama evrozone je potreban forum za diskusiju i odlučivanje o politikama za evrozonu. Ovo ne može biti Savet za ekonomsko-finansijske poslove (Ecofin) jer ovde učestvuju sve države članice.

Rešenje je Evrogrupa, koja se sastoji od ministara ekonomije i finansija članica evro-zone.

Evrogrupa deluje na promociji ekonomskog rasta i finansijske stabilnosti u evrozoni koordiniranjem ekonomskih politika. Pošto samo Ecofin formalno može donositi odluke o ekonomskim pitanjima, Evrogrupa se sastaje neformalno dan pre sastanka Ecofina, otprilike jednom mesečno. O dogovorima postignutim na neformalnom okupljanju Evrogrupe će se formalno

Šta je 'povećana saradnja'?

Ukoliko neke države članice žele da tesnije sarađuju u oblastima politike koje nisu u isključivoj nadležnosti EU, ali nisu u mogućnosti da dobiju saglasnost svih ostalih država članica, onda im mehanizam 'povećane saradnje' omogućava da rade zajedno. On dozvoljava da najmanje devet država članica koristi institucije EU za postizanje bliže saradnje. Međutim, postoje uslovi: ova saradnja mora unaprediti ciljeve Unije i mora biti otvorena za sve ostale države članice ako žele da se pridruže.

Procedura se koristi u brojnim zemljama za zakon o razvodu, što im omogućava da nađu zajedničko rešenje za parovi iz različitih zemalja EU koji žele da se razvedu u EU. To je takođe mesto za jedinstveni patentni sistem koji uključuje većinu - ali ne sve - država članica EU.

odlučivati narednog dana na sastanku Ecofina od strane članova Evrogrupe.

Samo ministri Ecofina koji predstavljaju članove evrozone mogu glasati o pitanjima koja se tiču Evrogrupe. Evropska komisija i predsednik Evropske centralne banke takođe prisustvuju sastancima Evrogrupe.

Članovi Evrogrupe biraju predsednika na mandat od dve i po godine. Generalni sekretarijat Saveta pruža administrativnu podršku za sastanke Evrogrupe.

Zajednička spoljna i bezbednosna politika

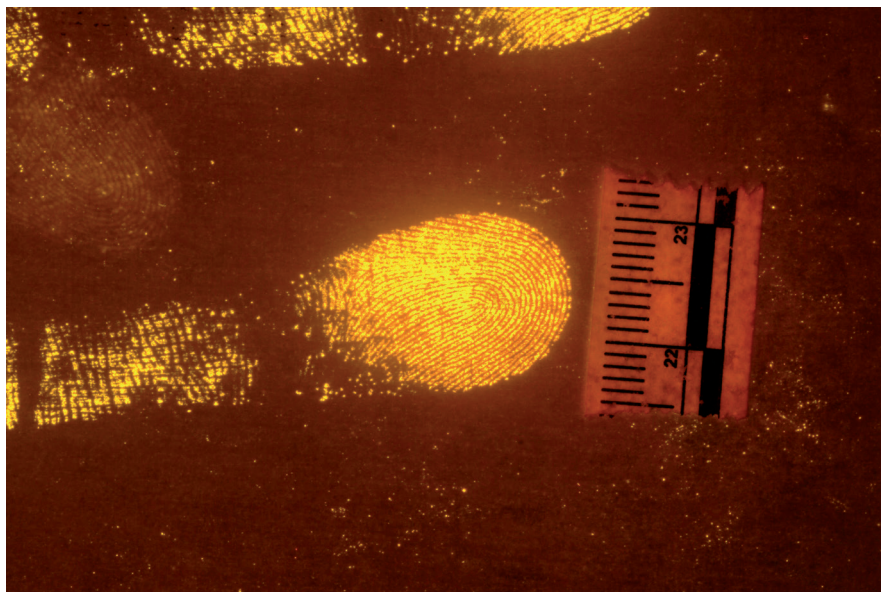
Evropska unija progresivno razvija zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku (CFSP) koja je podložna raznim procedurama kada se upoređi sa ostalim oblastima politike. CFSP definišu i primenjuju Evropski savet i Savet zajedničkim radom. Širi međunarodni ciljevi Unije su unapređenje demokratije, vladavina prava, ljudska prava i slobode i poštovanje ljudskog dostojanstva i načela jednakosti i solidarnosti. Kako bi ostvarila ove ciljeve EU razvija odnose i partnerstva sa drugim zemljama i organizacijama širom sveta.

Odgovornosti CFSP su sledeće:

- Evropski savet, kojim predsedava predsednik, definiše zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku uzimajući u obzir strateške interese Unije, uključujući i pitanja sa odbrambenim implikacijama.

Novi propisi EU o ekonomskom i finansijskom upravljanju pomažu da se očisti i ojača bankarski sektor.

Službe zemalja EU zadužene za primenu zakona moraju raditi zajedno na suzbijanju međunarodnog kriminala.

- ▶ Savet, naročito Savet za spoljne poslove, onda donosi odluke neophodne da se definiše i primeni CFSP nakon smernica Evropskog saveta. Visoki predstavnik za spoljne poslove i bezbednosnu politiku predsedava sastancima Saveta za spoljne poslove.
- ▶ Visoki predstavnik, zajedno sa državama članicama, onda stavlja na snagu CFSP, starajući se da je njegova primena dosledna i delotvorna. Kako bi ovo postigao, on ili ona može tražiti nacionalne ili resurse Unije.

Evropska služba za spoljno delovanje (EEAS) služi kao ministarstvo spoljnih poslova i diplomatska služba Unije. Visoki predstavnik je šef službe, sastavljene od stručnog osoblja prosleđenog iz Saveta, država članica i Evropske komisije. EU ima delegacije u većini zemalja širom sveta i one su deo EEAS-a. One rade blisko na poslovima CFSP zajedno sa nacionalnim ambasadama država članica EU.

Pitanja bitna za CFSP mogu biti izneta Savetu od strane bilo koje države članice ili visokog predstavnika koji deluje zajedno ili sa Komisijom. Imajući u vidu često hitnu prirodu nekih pitanja koja se tiču CFSP, postoje mehanizmi da se osigura brzo donošenje odluka. Generalno, odluke u ovoj oblasti se donose jednoglasno.

Kao i vođenje CFSP, visoki predstavnik takođe predstavlja spoljnu i bezbednosnu politiku Unije širom sveta, vršeći politički dijalog sa državama koje nisu članice EU i partnerima i iznoseći stav EU u međunarodnim organizacijama i na sastancima. Na

nivou šefova država ili vlada, Uniju predstavlja predsednik Evropskog saveta.

Jedan aspekt CFSP-a su pitanja bezbednosti i odbrane, gde EU razvija zajedničku bezbednosno-odbrambenu politiku (CSDP). Ova politika je osmišljena da omogućiti državama članicama EU da preduzmu operacije za upravljanje krizom. To su humanitarne i misije za postizanje i održavanje mira, koje mogu biti vojne ili civilne prirode. Države članice dobrovoljno stavljaju na raspolaganje Evropskoj uniji izvesne svoje snage za svoje operacije. Njima uvek koordinira NATO čija se komandna struktura ponekad koristi za praktične zadatke u misijama EU. Niz stalnih tela EU koordinira ovaj rad.

- ▶ **Odbor za politiku i bezbednost (PSC)** prati međunarodnu situaciju i ispituje opcije za odgovor EU tokom kriznih situacija u inostranstvu.
- ▶ **Vojni odbor Evropske unije (EUMC)** kojeg sačinjavaju načelnici generalštaba država članica i usmerava vojne aktivnosti EU i pruža savete o vojnim pitanjima.
- ▶ **Vojno osoblje Evropske unije (EUMS)** je sastavljano od vojnih eksperata koji rade u stalnom vojnom generalštabu u Briselu i pomažu EUMC-u.

Evropska komisija

Promocija zajedničkih interesa

Uloga: Izvršna poluga EU koja predlaže zakone, politike, ugovore i promoviše Uniju

Članovi: Kolegijum komesara, jedan iz svake države članice

Lokacija: Brisel

► <http://ec.europa.eu>

Komisija je politički nezavisna institucija od nacionalnih vlada koja predstavlja i štiti interese EU kao celine. Ona je pokretačka snaga unutar institucionalnog sistema EU: ona predlože zakonodavstvo, politike i programe delovanja i odgovorna je za primenu odluka Evropskog parlamenta (EP) i Saveta. Ona takođe zastupa Uniju u spoljašnjem svetu uz izuzetak zajedničke spoljne i bezbednosne politike.

Šta je Komisija?

Izraz 'Komisija' upotrebljava se u dva smisla. Pre svega, to se odnosi na 'članove Komisije' – tj. tim muškaraca i žena imenovanih od strane država članica i parlamenta da vode instituciju i donose njene odluke. Kao drugo, izraz 'Komisija' odnosi se na samu instituciju i njeno osoblje.

Neformalno, imenovani članovi Komisije poznati su kao 'komesari'. Svi oni imaju političke funkcije a mnogi su ministri u vladama, ali kao članovi Komisije oni su obavezni da deluju u interesu Unije kao celine i da ne primaju uputstva nacionalnih vlada.

Komisija politički odgovara Parlamentu, koji ima ovlašćenje da je raspusti usvajanjem predloga o ukoru. Komisija prisustvuje svim zasedanjima Parlamenta, gde objašnjava i obrazlaže svoje politike. Ona takođe redovno odgovara na pismena i usmena pitanja koja postave poslanici Parlamenta.

Žan-Klod Junker vodi izvršno telo EU u svojstvu predsednika Evropske komisije.

Svakodnevne poslove komisije obavljaju njeni administrativni službenici, stručnjaci, prevodioci, tumači i osoblje sekretarijata. Službenici Komisije – kao što je osoblje drugih tela EU – se zapošljavaju preko Službe za selekciju evropskog osoblja EU (EPSO) (<http://europa.eu/epso>). Oni su građani svake države članice EU, izabrani putem otvorenih i konkurentnih ispitivanja. Za Komisiju radi oko 33.000 osoba. To se može učiniti previše, ali u stvari to je manje službenika nego što zapošljava prosečna opština u tipičnom gradu srednje veličine u Evropi.

Imenovanje članova Komisije

Nova Komisija biva imenovana svakih pet godina, u roku od šest meseci od sprovedenih izbora za Evropski parlament. Procedura teče na ovaj način:

- ▶ *Vlade država članica zajednički se dogovaraju koga da imenuju za novog predsednika Komisije; koga mora da izabere Evropski parlament.*
- ▶ *Kandidat za predsednika Komisije, u razgovoru sa vladama država članica, bira druge članove Komisije.*
- ▶ *Novi Parlament zatim razgovara sa svakim kandidatom za komesara i posle toga daje svoje mišljenje o celom 'kolegijumu'. Ako nova Komisija bude odobrena, može zvanično da počne sa radom.*

Komisija ima nekoliko potpredsednika, od kojih je jedan visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku i samim tim učestvuje i u radu Saveta i Komisije.

Šta radi Komisija

Evropska komisija ima četiri glavne uloge:

1. da predlaže zakonodavstvo Parlamentu i Savetu;
2. da upravlja i sprovodi politike i budžet EU;
3. da primeni evropsko pravo (zajedno sa Sudom pravde);
4. da zastupa Uniju širom sveta.

1. PREDLAGANJE NOVOG ZAKONODAVSTVA

Prema Ugovoru o EU, Komisija ima **'pravo inicijative'**. Drugim rečima, komisija je jedina odgovorna za pisanje predloga za nove zakonske propise EU, koje ona zatim predstavlja Parlamentu i Savetu. Ovi predlozi moraju imati za cilj odbranu interesa Unije i njenih građana, a ne konkretnih zemalja ili industrija.

Pre podnošenja bilo kog predloga, Komisija mora da bude svesna novih situacija i problema koji se javljaju u Evropi i mora da razmotri da li je donošenje propisa na nivou EU najbolji način da se te situacije i problemi reše. Zbog toga je Komisija u stalnom kontaktu sa širokim dijapazonom različitih interesnih grupa i dva savetodavna tela - Evropskim ekonomskim i socijalnim odborom (sastavljenim od predstavnika poslodavaca i sindikata) i Odborom regija (sastavljen od predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti). Pored toga, ona uzima u obzir jos i mišljenja nacionalnih skupština, vlada i šire javnosti.

Komisija će predložiti akciju na nivou EU samo ako smatra da dati problem ne može da bude efikasnije rešen akcijom na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom planu. Ovaj pristup kojim se pitanja rešavaju na najnižem mogućem nivou naziva se 'načelo supsidijarnosti'.

Ukoliko, međutim, Komisija zaključi da je potreban zakonski propis na nivou EU, sačinije tekst predloga za koji veruje da će uspešno razrešiti problem i da će se njime zadovoljiti najširi mogući krug interesa. Da bi tehnički detalji bili dobro urađeni, Komisija se konsultuje sa stručnjacima, preko raznih savetodavnih odbora i konsultativnih grupa.

© Langrock/Zenit/Laif/Reporters

Inovacije i istraživanje su jedan od načina da se postigne otvaranje novih radnih mesta i rast u Evropi.

Gradnja Evropskog istraživačkog područja

Preko Generalnog direktorata za istraživanje i inovacije, Komisija razvija politike EU u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja i doprinosi međunarodnoj konkurentnosti evropske industrije. Istraživački program „Horizon 2020“ ubrizgava milijarde evra u višedisciplinska kooperativna naučna istraživanja širom EU.

2. SPROVOĐENJE POLITIKA I BUDŽETA EU

Kao izvršno telo Evropske unije Komisija je odgovorna za upravljanje i sprovođenje budžeta EU i politika i programa usvojenih od strane Parlamenta i Saveta. Najveći deo stvarnog rada i trošenja vrše nacionalne i lokalne vlasti, ali je Komisija odgovorna za njihovo nadgledanje.

Komisija rukuje budžetom pod budnim okom Evropskog revizorskog suda. Obe ove institucije nastoje da obezbede dobro finansijsko upravljanje. Samo ukoliko je zadovoljan godišnjim izveštajem Revizorskog suda, Evropski parlament dozvoljava Komisiji izvršenje budžeta.

3. SPROVOĐENJE EVROPSKOG PRAVA

Komisija deluje kao '**čuvar ugovora**'. To znači da je, zajedno sa Sudom pravde, odgovorna da osigura pravilnu primenu zakona EU u svim državama članicama. Ukoliko nađe da neka zemlja EU ne primenjuje zakone EU i samim tim ne ispunjava svoje zakonske obaveze, Komisija preduzima korake na popravljajući situacije.

Prvo, ona pokreće pravni proces koji se naziva 'procedura u slučaju povrede'. Ovo uključuje slanje službenog dopisa vladi sa objašnjenjem zašto Komisija smatra da ova zemlja krši zakone EU i daje joj rok da pošalje Komisiji detaljan izveštaj. Ukoliko procedura ne ispravi pitanje, Komisija onda upućuje pitanje Sudu pravde, koji ima ovlašćenja da nametne kazne. Presude suda su obavezujuće za sve države članice i institucije EU.

Federika Mogherini je šef spoljne politike EU i koordinira akcijama EU ka ostatku sveta.

4. ZASTUPANJE EU NA MEĐUNARODNOJ

Visoki predstavnik za spoljne poslove i

bezbednosnu politiku je potpredsednik Komisije i odgovoran je za spoljne poslove. Visoki predstavnik radi sa Savetom na pitanjima koja se tiču spoljnih poslova i bezbednosti. Ipak, u drugim oblastima spoljnog delovanja Komisija ima vodeću ulogu - naročito u oblasti trgovinske politike i humanitarne pomoći. U ovim oblastima Evropska komisija deluje kao važan portparol Evropske unije na međunarodnoj sceni. To omogućava da 28 država članica govori jednim glasom na međunarodnim forumima, kao što je Svetska trgovinska organizacija.

Dopiranje do onih koji imaju potrebu

Odeljenje za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu Evropske komisije (ECHO) je formirano 1992. godine. Humanitarno delovanje sada zauzima ključno mesto u spoljnim aktivnostima Evropske unije - EU je najveći svetski akter u ovoj oblasti. Humanitarna pomoć se pruža za oko 125 miliona ljudi svake godine preko sredstava EU za humanitarnu pomoć. Ta pomoć se dostavlja preko 200 partnera, kao što su humanitarne organizacije i agencije UN. Pomoć se zasniva na humanitarnim principima nediskriminacije i nepristrasnosti.

Kako radi Komisija

Na predsjedniku Komisije je da odluči koji komesar će biti zadužen za koju oblast politike i da reorganizuje te odgovornosti (ukoliko je potrebno) tokom mandata Komisije. Predsednik takođe ima pravo da traži ostavku nekog komesara. Tim od 28 komesara (takođe poznat kao 'kolegijum') se sastaje jednom nedeljno, obično sredom, u Briselu. Svaku tačku dnevnog reda predstavlja komesar odgovoran za tu oblast politike i kolegijum donosi odluku o njoj.

Osoblje komisije je organizovano u odeljenjima, poznatim kao generalni direktorati (GD) i službe (kao što je Pravna služba). Svaki generalni direktorat je odgovoran za konkretnu oblast politike – na primer, GD za trgovinu i GD za konkurenciju – i njime rukovodi generalni direktor koji je odgovoran komesarima.

GD su u stvari zaduženi za osmišljavanje i izradu zakonodavnih predloga Komisije, ali predlozi postaju zvanični tek kada ih usvoji 'Kolegijum' na svom nedeljnom sastanku. Procedura otprilike teče na ovaj način:

Pretpostavimo na primer da Komisija vidi potrebu za zakonodavstvom EU kojom će se sprečiti zagađenje reka u Evropi. Generalni direktorat za životnu sredinu će pripremiti predlog, na osnovu opsežnih konsultacija sa svim zainteresovanim stranama, kao što su evropska industrija i ratari, sa ministarstvima životne sredine u državama članicama i sa ekološkim organizacijama. mnogi predlozi su takođe otvoreni za javne konsultacije, što omogućava pojedincima da daju mišljenja u ličnom svojstvu ili u ime organizacije.

O predloženom zakonodavstvu se onda razgovara sa svim relevantnim odeljenjima komisije i menja ako je neophodno. Onda ga proverava Pravna služba.

Eurostat: prikupljanje evropskih podataka

Eurostat je statistička služba Evropske unije i deo Komisije. Njen zadatak je da obezbedi EU statistiku na evropskom nivou koja će omogućiti da se izvrši poređenje između zemalja i regiona. Ovo je njen glavni zadatak. Demokratska društva ne funkcionišu pravilno bez solidne osnove sa pouzdanom i objektivnom statistikom.

Statistika Eurostata može dati odgovore na mnoga pitanja: Da li se nezaposlenost povećava ili smanjuje? Da li je emisija CO2 veća u odnosu na pre 10 godina? Koliko žena odlazi na posao? Koji je učinak privrede vaše zemlje u poređenju sa drugim državama članicama EU?

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Kada se predlog završi, generalni sekretar će ga staviti na dnevni red za naredni sastanak Komisije. Na tom sastanku komesar za životnu sredinu objašnjava svojim kolegama zašto se predlaže zakonodavstvo a onda se o njemu diskutuje. Ukoliko se postigne sporazum, kolegijum će usvojiti predlog i dokument će biti poslat Savetu i Evropskom parlamentu na razmatranje.

Međutim, ukoliko dođe do neslaganja među komesarima, predsednik od njih može tražiti da glasaju o predlogu. Ukoliko je većina za, predlog se usvaja. Nakon toga će imati podršku svih članova Komisije.

Nacionalni parlamenti

Jačanje supsidijarnosti

Uloga: Učešće zajedno sa evropskim institucijama u radu Unije

Članovi: Poslanici nacionalnih parlamenata

Lokacija: Sve države članice EU

Institucije EU podstiču nacionalne parlamente da budu aktivnije uključeni u aktivnostima Evropske unije. Komisija od 2006. godine šalje nacionalnim parlamentima nove zakonodavne predloge, i odgovora na njihova mišljenja. Usvajanjem Lisabonskog sporazuma 2009. godine, prava i obaveze nacionalnih parlamenata unutar EU su jasno definisana. Nacionalni parlamenti mogu izneti svoja mišljenja o nacrtima zakonodavnih akata, kao i o drugim pitanjima koja mogu biti od konkretnog značaja za njih.

Akcije EU su podložne načelu **supsidijarnosti**. Ovo znači da Unija deluje samo onda kada će akcije biti delotvornije na nivou EU nego na nacionalnom nivou. Kada ugovori daju isključiva ovlašćenja EU, smatra se da je to slučaj, ali je inače to presuda koja se donosi za svaki novi zakon. Pravilnu primenu ovog principa u odlučivanju EU prate nacionalni parlamenti.

Da bi se omogućilo parlamentima da sprovedu provere supsidijarnosti, Komisija šalje nacrt zakonodavstva nacionalnim parlamentima u isto vreme kada ga prosleđuje zakonodavcu EU (tj. Evropskom parlamentu i Savetu).

Svaki nacionalni parlament može dati **obrazloženo mišljenje** ukoliko smatra da dotični predlog nije u skladu sa principom supsidijarnosti. Zavisno od broja obrazloženih mišljenja koje pošalju nacionalni parlamenti, Komisija će možda morati da ponovo ispita svoj predlog i odluči da li da ga zadrži, promeni ili povuče. Ovo se onda zove postupak žutih i narandžastih kartica. U slučaju obične zakonodavne procedure, ukoliko većina nacionalnih parlamenata dostavi obrazloženo mišljenje i pod uslovom da Komisija odluči da zadrži svoj predlog, moraće da objasni svoje razloge, a Evroski parlament i Savet će odlučiti da li će nastaviti sa zakonodavnom procedurom ili ne.

Nacionalni parlamenti su takođe direktno uključeni u primenu zakonodavstva EU. Direktive EU se upućuju državama članicama. One moraju da ih učine delom nacionalnog zakona, o čemu uglavnom odlučuju nacionalni parlamenti. Direktive utvrđuju određene konačne rezultate koje svaka država članica mora da postigne do određenog datuma. Nacionalne vlasti će morati da prilagode svoje zakone kako bi ispunile ove ciljeve, ali su slobodne u odlučivanju kako će to učiniti. Direktive se koriste da se međusobno usklade različiti nacionalni zakoni, a naročito su uobičajene u slučajevima koji utiču na rad jedinstvenog tržišta (npr. standardi za bezbednost proizvoda).

Sud pravde

Poštovanje zakona EU

Uloga:	Doneti pravne presude za primljene slučajeve
Sud pravde:	Jedan sudija iz svake države članice EU, devet generalnih pravobranilaca
Opšti sud:	Jedan sudija iz svake države članice EU
Tribunal javne službe:	Sedam sudija
Lokacija:	Luksemburg
► http://curia.europa.eu	

Sud pravde Evropske unije (Sud) obezbeđuje da se zakonodavstvo EU tumači i primenjuje na isti način u svakoj državi članici - drugim rečima, da je uvek identično za sve strane i u svim okolnostima. S tim u vezi, Sud proverava zakonitost akcija institucija EU, stara se da države članice poštuju svoje obaveze i tumači propise EU na zahtev nacionalnih sudova.

Sud ima ovlašćenje da rešava pravne sporove između država članica, institucija EU, firmi i pojedinaca. Kako bi se izborio sa hiljadama predmeta koje prima, Sud je podeljen u dva glavna tela: Sud pravde, koji se bavi zahtevima za preliminarne presude od nacionalnih sudova, određenim akcijama za poništaj ili žalbe, a Generalni sud, koji odlučuje o svim akcijama za poništaj koje podnesu privatni pojedinci i kompanije i neke koje podnesu države članice.

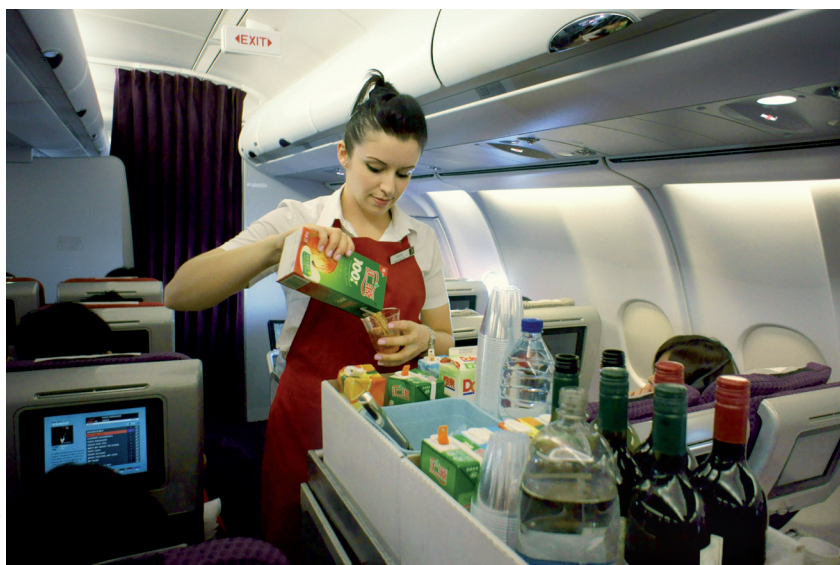
Specijalizovani sud, Tribunal za javnu službu, takođe se bavi sporovima između EU i njenih javnih činovnika.

Šta radi Sud

Donosi pravne presude za primljene predmete. Četiri najčešćih vrsta predmeta su:

1. PRELIMINARNE PRESUDE

Nacionalni sudovi u svakoj zemlji EU odgovorni su da se staraju o propisnoj primeni zakonskih propisa EU u svojoj zemlji. Ako postoji rizik da bi sudovi u različitim zemljama mogli da tumače zakonske propise EU na različite načine. Savet se daje u formi obavezujuće 'preliminarne presude'. Ova presuda je važan kanal za građane da preko svojih nacionalnih sudova utvrde koliko daleko zakonski propisi utiču na njih

Stjuardese su nekoliko puta od Evropskog suda pravde izdejstvovala presudu u svoju korist o jednakim platama i jednakim pravima.

2. TUŽBE ZBOG NEIZVRŠENJA OBAVEZA

Komisija ili (u nekim retkim slučajevima) država članica može da pokrene ovaj postupak ako ima razloga da veruje da neka zemlja članica ne ispunjava obaveze koje ima prema zakonskim propisima EU. Sud ispituje navode iz tužbe i donosi presudu. Ako Sud utvrdi da država članica nije ispoštovala donetu presudu, optužena država članica mora da ispravi stvari bez odlaganja kako bi izbegla novčane kazne koje Sud može izreći.

3. TUŽBE ZA PONIŠTAJ

Ako bilo koja od država članica, Savet, komisija ili (pod izvesnim uslovima) Parlament smatra da je neki zakonski propis EU nezakonit, imaju pravo da od Suda zatraže njegov poništaj. Te 'tužbe za poništaj' mogu da podnesu i privatna lica koja žele da Sud poništi neki određeni zakonski propis jer on ima neposredno i štetno dejstvo na njih kao pojedince.

4. TUŽBE ZBOG NEČINENJA

Ugovor zahteva da Evropski parlament, Savet i komisija donose određene odluke pod određenim okolnostima. Ako oni to ne učine, države članice, druge institucije EU i (pod određenim uslovima) pojedinci ili poslovne organizacije mogu da podnesu prigovor sudu tako da navedeno nečinjenje bude zvanično zabeleženo.

Kako radi Sud

Sud pravde ima 28 sudija, po jednog sudiju iz svake države članice, tako da su zastupljeni svi nacionalni pravni sistemi u EU. Sudu pomaže devet 'generalnih pravobranilaca' koji daju obrazložena mišljenja o predmetima kojima se sud bavi. Oni to moraju činiti javno i nepristrasno. Sudije i generalni pravobranioци su ili bivši članovi najviših nacionalnih sudova ili veoma stručni pravници kojima se može verovati da će pokazati nepristrasnost. Oni se imenuju zajedničkim dogovorom vlada država članica. Svaki se imenuje na mandat od 6 godina. Sudije Suda biraju predsednika na mandat od 3 godine. Sud može zasedati kao pun sud, veliko veće od 13 sudija ili veće od pet ili tri sudija, zavisno od složenosti i značaja predmeta. Skoro 60 % predmeta saslušavaju veća od pet sudija a oko 25 % veća sastavljenog od tri sudija.

Generalni sud je takođe sastavljen od 28 sudija imenovanih od strane država članica na mandat od 6 godina. Sudije Generalnog suda takođe biraju predsednika iz svojih redova na mandat od 3 godine. Sud zaseda u većima od tri ili pet sudija (ponekad jedan sudija) kako bi održao ročišta. Oko 80 % predmeta generalnog suda sasluša veće od tri sudije. Veliko veće od 13 sudija, ili puno veće od 28 sudija, može zasedati ukoliko složenost i značaj predmeta to opravdavaju.

Svi predmeti se podnose pisarnici Suda i dodeljuju se određenom sudiji i generalnom pravobranioци. Nakon podnošenja predmeta postoje dva koraka: prvo, pismena faza a onda usmena faza. U prvoj fazi, sve uključene strane podnose pismenu izjavu i sudija dodeljen slučaju priprema izveštaj rezimiranjem svih izjava i pravnog istorijata slučaja. O ovom izveštaju se raspravlja na opštem sastanku Suda na kojem se odlučuje o sastavu sudija koji će saslušati slučaj i da li su potrebni usmeni argumenti. Onda se dolazi do druge faze - javna saslušanja - kada pravници iznesu svoje slučaj sudijama i generalnom pravobranioци, koji im postavljaju pitanja. Nakon usmenog saslušanja, generalni pravobranilac dodeljen slučaju donosi svoje mišljenje. U svetlu tog mišljenja, sudija donosi presudu koja se podnosi drugim sudijama na proveru. Sudije onda odlučuju i donose svoju presudu. O presudama Suda se odlučuje većinski i objavljuju se na javnom saslušanju. U većini slučajeva, tekst je dostupan na svim zvaničnim jezicima EU istog dana. Oprečna mišljenja se ne iznose.

Ne primenjuje se ova standardna procedura u svim predmetima. U slučaju da hitnost slučaja zahteva, postoji jednostavna i ubrzana procedura koja omogućuje Sudu da donese presudu za oko 3 meseca.

Evropska centralna banka

Obezbeđivanje stabilnosti cena

Uloga: Upravljanje evrom i monetarnom politikom evrozone

Članovi: Nacionalne centralne banke evrozone

Lokacija: Frankfurt na Majni, Nemačka

► <http://www.ecb.int>

*Mario Draghi has been
President of the European
Central Bank since 2011.*

© ImageGlobe

Svrha Evropske centralne banke (ECB) je očuvanje monetarne stabilnosti u evrozoni putem obezbeđivanja niske i stabilne inflacije potrošačkih cena. Stabilne cene i niska inflacija se smatraju vitalnim za održivi ekonomski rast jer podstiču preduzeća da ulažu i otvaraju više radnih mesta – čime se povećavaju životni standardi Evropljana. ECB je nezavisna institucija i donosi svoje odluke bez traženja ili prihvatanja instrukcija od vlada ili drugih institucija EU.

Šta radi ECB

Evropska centralna banka (ECB) osnovana je 1998. godine za upravljanje monetarnom politikom u evrozoni. Primarni cilj ECB-a je očuvanje stabilnosti cena. Ovo je definisano kao stopa inflacije potrošačkih cena niža od, ali približna, 2 % godišnje. ECB takođe deluje u podršci zapošljavanju i održivog ekonomskog rasta u Uniji.

Kako ECB upravlja stabilnošću cena?

ECB utvrđuje kamatne stope za pozajmice komercijalnim bankama, što utiče na cenu i količinu novca u privredi – i samim tim na stopu inflacije. Na primer, kada novca ima dovoljno, kamatna stopa potrošačkih cena može porasti, čime će roba i usluge biti skuplji. U odgovoru, ECB može povećati troškove pozajmljivanja povećanje kamatne stope na svoje zajmove komercijalnim bankama – što smanjuje snabdevanje novcem i vodi do silaznog pritiska na cene. Isto tako, kada postoji potreba da se stimuliše ekonomska aktivnost, ECB može smanjiti kamatne stope koje naplaćuje, da bi ohrabrila pozajmljivanje i ulaganje.

Da bi obavila svoje operacije pozajmljivanja, ECB drži i upravlja službenim stranim rezervama članica evro-zone. Ostali zadaci uključuju poslove razmene stranih valuta, promociju efikasnog platnog sistema za podršku jedinstvenom tržištu, odobravanje proizvodnje evro banknota od strane članica evro-zone i upoređivanje bitnih statističkih podataka iz nacionalnih centralnih banaka. Predsednik ECB zastupa ECB na sastancima EU i međunarodnim sastancima na visokom nivou.

Kako radi ECB

Evropska centralna banka je institucija ekonomske i monetarne unije (EMU) kojoj pripadaju sve države članice. Pristupanje evro-zoni i usvajanje jedinstvene valute - evra - konačna je faza EMU. Nisu sve države članice EU članice i evro-zone: neke još uvek pripremaju svoje privrede za pridruživanje a neke su odustale. ECB se nalazi u srcu Evropskog sistema centralnih banaka, koji spaja ECB i nacionalne centralne banke svih država članica EU. Organizacija ECB odražava ovu situaciju u tri glavne grupacije.

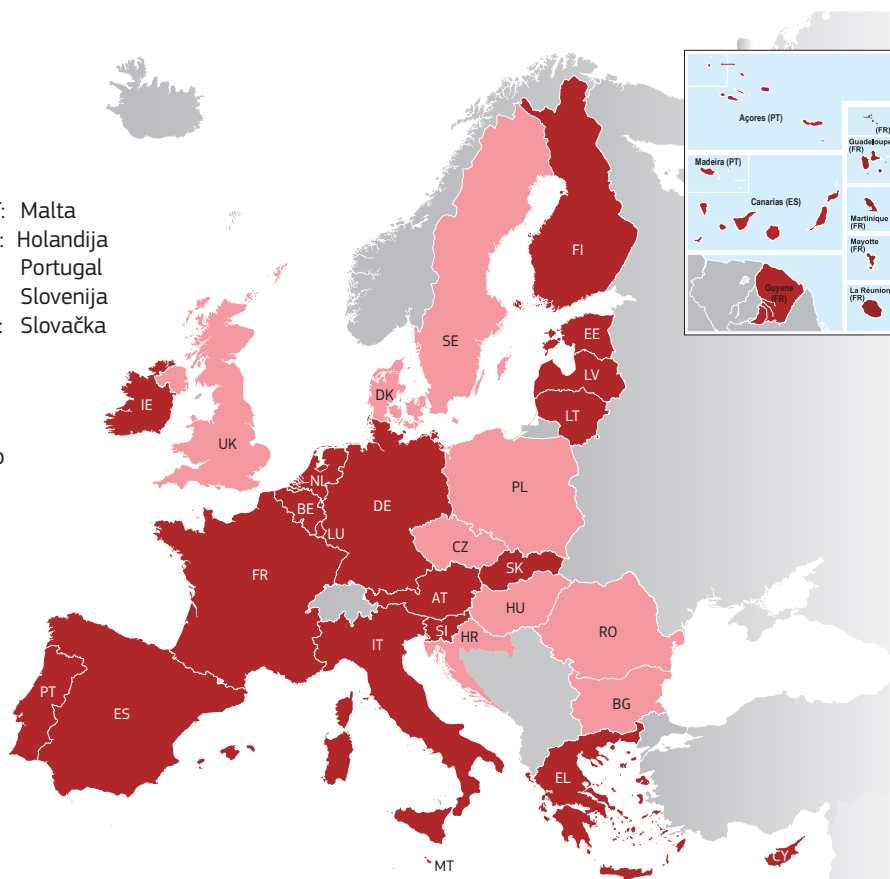
- ▶ Generalni savet Evropskog sistema Centralna banka sastoji se od guvernera 28 nacionalnih centralnih banaka, zajedno sa predsednikom i potpredsednikom ECB.
- ▶ Izvršni odbor ECB čine predsednik, potpredsednik i četiri ostala člana - svi imenovani od strane Evropskog saveta - svi imenovani od strane Evropskog saveta, postupajući prema kvalifikovanoj većini, na mandat od 8 godina. Izvršni odbor je odgovoran za primenu monetarne politike, svakodnevno rada banke i pripremu sastanaka Upravnog odbora kao i vršenje određenih ovlašćenja koja su mu dodeljena od strane Upravnog odbora.
- ▶ Upravni odbor ECB se sastoji od šest članova izvršnog odbora ECB i guvernera nacionalnih centralnih banaka 19 članica evro-zone: zajedno čine Evrosistem (Eurosystem). Upravni odbor je glavno telo za odlučivanje u ECB i sastaje se dvaput mesečno. Upravni odbor, po pravilu, na prvom sastanku u mesecu procenjuje ekonomski i monetarni razvoj i donosi svoje mesečne odluke o monetarnoj politici. Odbor na drugom sastanku uglavnom raspravlja o pitanjima koja se odnose na druge zadatke i odgovornosti ECB.

Države članice koje koriste evro 2015

AT: Austrija	FI: Finska	MT: Malta
BE: Belgija	FR: Francuska	NL: Holandija
CY: Kipar	IE: Irska	PT: Portugal
DE: Nemačka	IT: Italija	SI: Slovenija
EE: Estonija	LT: Litvanija	SK: Slovačka
EL: Grčka	LV: Letonija	
ES: Španija	LU: Luksemburg	

Države članice EU koje ne koriste evro

BG: Bugarska	PL: Poljska
CZ: Republika Češka	RO: Rumunija
DK: Danska	SE: Švedska
HR: Hrvatska	UK: Ujedinjeno Kraljevstvo
HU: Mađarska	

Ekonomska uprava: Podela zaduženja?

Ekonomska i monetarna unija (EMU) je ključni element evro-integracija i sve države članice EU su deo nje. Fiskalna politika (porezi i potrošnja) je u rukama individualnih nacionalnih vlada, kao i politike o radu i socijalnoj zaštiti. Međutim, koordinacija zdravih javnih finansija i strukturnih politika je vitalna da bi EMU delotvorno funkcionisala. Odgovornosti dele države članice i institucije EU na sledeći način.

- ▶ **Evropski savet** utvrđuje glavne političke orijentacije.
- ▶ **Savet** koordinira kreiranje ekonomskih politika EU i donosi odluke koje mogu obavezati individualnu državu članicu EU.
- ▶ **Države članice** EU utvrđuju svoje nacionalne budžete u okviru dogovorenog limita za deficit i dug, i utvrđuju sopstvene strukturne politike koje uključuju rad, penzije, zaštitu i tržišta.
- ▶ **Zemlje evro-zone** koordiniraju politike od zajedničkog interesa za evro-zonu na nivou šefova država ili vlada na evro samitu i na nivou ministara finansija u Evrogrupi.
- ▶ **Evropska centralna banka** utvrđuje monetarnu politiku za evro-zonu, a njen primarni cilj je stabilnost cena.
- ▶ **Evropska komisija** prati šta države članice EU rade i izdaje preporuke za politike.
- ▶ **Evropski parlament** deli posao na formulisanju zakonodavstva sa Savetom i vrši demokratski nadzor procesa ekonomskog upravljanja.
- ▶ **Mehanizam evropske stabilnosti** je finansijsko telo u vlasništvo zemalja evra koje se suočavaju ili kojima prete ozbiljne finansijske poteškoće. U godinama od 2011-13, ovaj takozvani 'vatreni zid (firewall)' je pomogao da 5 zemalja evra prevaziđe svetsku ekonomsku krizu.

Nadzor banaka

U odgovoru na ekonomsku krizu, ECB sada nadgleda da li banke posluju na bezbedan i pouzdan način. Slabost nekih velikih banaka i razlike u propisima i kontroli između država glavni su faktori koji su doveli do krize. Novi bankarski propisi EU utvrđuju strože uslove za banke, naročito u pogledu rezervi koje moraju imati. U okviru 'Jedinstvenog nadzornog mehanizma' ECB direktno nadgleda najveće kreditne institucije, dok nacionalni nadzorni organi nadgledaju manje, u okviru zajedničkog sistema. Mehanizam obuhvata sve države evro-zone. Ostale zemlje EU mogu izabrati da učestvuju.

Evropski revizorski sud

Pomaže da se popravi finansijsko upravljanje EU

Uloga: Proverava da se sredstva EU prikupljaju i koriste pravilno i ponaže da se popravi finansijsku upravljanje u EU

Članovi: Jedan iz svake države članice EU

Lokacija: Luksemburg

► <http://eca.europa.eu>

Evropski revizorski sud (ECA) je nezavisna institucija za spoljnu reviziju Evropska unije. On proverava da li se prihodi Unije pravilno primaju, da su njeni rashodi nastali na legalan i regularan način i da je njeno finansijsko upravljanje zdravo. On svoje zadatke obavlja nezavisno od drugih institucija EU i vlada. Takvim delovanjem on doprinosi poboljšanom upravljanju sredstvima EU u interesu njenih građana.

Šta radi Evropski revizorski sud

Glavna uloga suda je da proverava da li se budžet EU pravilno realizuje – drugim recima, da su prihodi i rashodi EU zakonito stečeni, potrošeni i evidentirani, te da obezbedi zdravo finansijsko poslovanje. Prema tome, rad ovog suda doprinosi garancijama da sistem EU funkcioniše efikasno i delotvorno. Da bi obavio zadatak, sud može da ispituje poslovnu dokumentaciju bilo kog lica ili organizacije koji upravljaju prihodima ili rashodima EU. On često vrši provere na licu mesta u organizacijama koje upravljaju sredstvima ili kod korisnika koji su ih primili, kako u državama članicama

EU tako i u drugim zemljama. Njegovi zaključci sadržani su u izveštajima kojima sud upozorava komisiju i vlade država članica EU o bilo kakvom otkrivenom problemu ili slabosti, i daje preporuke za poboljšanje.

Još jedna ključna funkcija Evropskog revizorskog suda je da pomogne budžetskim organima (Evropskom parlamentu i Savetu) tako što im dostavlja godišnji izveštaj o primeni budžeta EU za prethodnu finansijsku godinu. Nalazi i zaključci ECA u ovom izveštaju imaju važnu ulogu u odluci Parlamenta o rukovanju budžetom od strane Komisije.

Evropski revizorski sud takođe daje svoje mišljenje o novim ili revidiranim propisima EU sa finansijskim uticajem na zahtev drugih institucija EU. ECA takođe može izdati dokumenta o stavu na sopstvenu inicijativu.

Oznake na ušima krava pomažu revizorima EU u vođenju evidencije gde je potrošen novac EU.

Kako je organizovan Evropski revizorski sud

Evropski revizorski sud deluje kao kolegijum sa 28 članova, po jednim iz svake države članice EU. Članove imenuje Savet nakon konsultacija sa Evropskim parlamentom, na šestogodišnji mandat sa mogućnošću produžetka. Oni se biraju na osnovu svojih kompetencija i nezavisnosti i rade puno radno vreme u ECA. Oni biraju jednog iz svojih redova za predsednika suda na mandat od tri godine.

Da bi bio delotvoran, Revizorski sud – kao i svaka druga vrhovna revizorska institucija – mora ostati nezavisan od institucija i organa nad kojima vrši reviziju. ECA je slobodan da: bira teme za reviziju, konkretan delokrug i pristup koji će se slediti; odlučuje kako i kada da predstavi rezultate svojih odabranih revizija; i da odabere dodeljivanje publiciteta svojim izveštajima i mišljenjima. Ovo su važni elementi nezavisnosti.

Evropski revizorski sud je podeljen u komore, koje pripremaju izveštaje i mišljenja koja ECA usvaja. Komore podržavaju kvalifikovani radnici koji dolaze iz svih država članica. Revizori često vrše revizije u drugim institucijama EU, državama članicama i drugim zemljama korisnicama. ECA takođe tesno sarađuje sa vrhovnim revizorskim institucijama država članica. Zaista, iako se rad ECA uveliko tiče budžeta EU – za šta Komisija zadržava opštu odgovornost – u praksi se upravljanje nad 80% rashoda deli sa nacionalnim vlastima.

Evropski revizorski sud nema sudska ovlašćenja ali svojim radom iznosi nepravilnosti, slabosti i slučajeve navodnih prevara organima EU odgovornim za reagovanje, uključujući i tela EU odgovorna za delovanje, uključujući i Evropsku službu za suzbijanje prevara (OLAF). Od svog formiranja 1977, ECA je postigao značajan uticaj na finansijsko upravljanje budžetom EU preko svojih objektivnih izveštaja i mišljenja. Čineći to, on je ispunio svoju ulogu nezavisnog čuvara finansijskih interesa građana Unije.

Evropski ekonomski i socijalni odbor

Glas građanskog društva

Uloga: Da zastupa organizacije civilnog društva

Članovi: 353 iz svih država članica EU

Lokacija: Brisel

► <http://www.eesc.europa.eu>

Evropski ekonomski i socijalni odbor (EESO) je savetodavno telo Evropske unije. Ovaj odbor je jedinstveni forum za konsultacije, dijalog i konsenzus između predstavnika iz svih različitih sektora 'organizovanog civilnog društva', uključujući i poslodavce, sindikate i grupe kao što su stručne i asocijacije zajednica, omladinske organizacije, ženske grupe, potrošači, ekološki aktivisti i mnogo više. Članovi EESC nisu obavezani mandatnim instrukcijama i rade u opštem interesu Unije. EESC samim tim deluje kao most između institucija EU i građana EU, promovišući društvo u EU koje više učestvuje, koje je inkluzivnije i samim tim demokratskije.

Šta radi EESC

EESC ima tri ključna zadatka:

- da savetuje Evropski parlament, Savet i Evropsku komisiju;
- da se pobrine da se mišljenja organizacija civilnog društva čuju u Briselu i da se poveća njihova svest o uticaju zakonodavstva EU na živote građana EU;
- da podrži i ojača organizacije civilnog društva kako unutar tako i izvan EU.

Evropski parlament, Savet ili Komisija se savetuju sa Odborom o mnogim oblastima predviđenim ugovorima. Pored niza obaveznih konsultacija, Odbor može izdati mišljenja na sopstvenu inicijativu u slučajevima u kojima smatra da je takva akcija važna da se odbrane interesi civilnog društva. On takođe izdaje istraživačka mišljenja, koja kreatori zakona u EU zahtevaju kada žele pregled mišljenja civilnog društva, i objavljuje informativne izveštaje o tematskim pitanjima. EESC daje oko 170 mišljenja godišnje, od kojih se oko 15% izdaje na njegovu sopstvenu inicijativu.

Kako radi EESC

EESC čini 353 članova iz 28 država članica EU. Članovi su iz svih društvenih i profesionalnih slojeva i poseduju veliko znanje i iskustvo. Savet njih imenuje na mandat od 5 godina na predlog država članica, ali oni rade nezavisno za EESC u interesu svih građana EU. Članovi nisu puno vreme stacionirani u Briselu: većina nastavlja da radi svoje poslove u svojim zemljama, što znači da mogu biti u kontaktu sa ljudima 'u svojim zemljama'.

Članovi Odbora su organizovani interno u tri grupe: 'poslodavci', 'zaposleni' i 'različite interesne grupe'. Cilj je da se postigne konsenzus između ovih grupa kako bi mišljenja EESC stvarno odražavala ekonomske i socijalne interese građana EU. EESC bira svog predsednika i dvoje potpredsednika na mandat od dve i po godine. Članovi EESC-a se sastaju devet puta godišnje na plenarnim sastancima u Briselu kada se mišljenja usvajaju prostom većinom. Priprema za ove plenarne sednice se vrši šest tematskih odseka kojima upravljaju članovi Odbora i podržava ih generalni sekretarijat Odbora sa sedištem u Briselu. Tematski sekcije komisije su:

- sekcija za ekonomsku i monetarnu uniju i ekonomsko i socijalno jedinstvo (ECO);
- sekcija za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju (INT);
- sekcija za poljoprivredu, ruralni razvoj i životnu sredinu (NAT);
- sekcija za odnose sa inostranstvom (REX);
- sekcija za zapošljavanje, socijalne poslove i državljanstvo (SOC);
- sekcija za transport, energiju, infrastrukturu i informaciono društvo (TEN);

Planiranje snabdevanja energijom je velika zabrinutost Evropljana – kao i za civilne organizacije u Ekonomskom ekonomsko-socijalnom odboru.

- ▶ Savetodavni odbor za industrijske promene (CCMI).
- ▶ the Consultative Commission on Industrial Change (CCMI).

EESC prati napredak dugoročnih strategija EU preko takozvanih opservatorija i upravnog odbora koji prati njihovu primenu i uticaj na osnovnom nivou. Oni se bave održivim razvojem, tržištem rada, jedinstvenim tržištem, odnosno strategijom rasta 'Evropa 2020'.

Odnosi sa ekonomskim i socijalnim savetima

EESC održava redovne veze sa regionalnim i nacionalnim ekonomskim i socijalnim savetima širom Evropske unije. Ove veze uglavnom obuhvataju razmene informacija i zajedničke diskusije svake godine o konkretnim pitanjima.

Odbor regija

Glas lokalne uprave

Uloga: Zastupa gradove i regione Evrope

Članovi: 353 iz svih država članica EU

Lokacija: Brisel

► <http://www.cor.europa.eu>

Odbor regija (OR) je savetodavno telo koje je sastavljeno od predstavnika evropskih regionalnih i lokalnih vlasti. On daje glas regionima Evrope u kreiranju politike EU i proverava poštovanje regionalnih i lokalnih identiteta, kompetencija i potreba. Savet i Komisija se moraju konsultovati sa Odborom u vezi sa pitanjima koja se tiču lokalnih i regionalnih uprava, kao što su regionalna politika, životna sredina, obrazovanje i transport.

Šta radi Odbor regija

Pošto se oko jedne trećine zakonodavstva EU primenjuje na lokalnom i regionalnom nivou, on se stara da lokalni i regionalni predstavnici imaju glas u izradi novih zakona EU. Angažovanjem izabranih lokalnih predstavnika, koji su možda najbliži građanima Evrope i njihovim zabrinutostima, Odbor je snaga za demokratskiju i odgovorniju EU.

Komisija i Evropski parlament su obavezni da se konsultuju sa Odborom o zakonodavnim predlozima u oblastima politike koje direktno utiču na lokalne i regionalne vlasti – na primer, civilna zaštita, klimatske promene i energija. Kada Odbor primi zakonodavni predlog, članovi o njemu diskutuju na plenarnoj sednici, usvajaju ga većinom glasova i izdaju mišljenje. Važno je to da Komisija i Parlament nisu obavezni da sprovedu savet odbora, već su obavezni da se sa njim konsultuju. Ukoliko se odgovarajuća obavezna konsultacija o zakonodavnom procesu ignoriše, Odbor ima pravo da podnese predmete Sudu pravde. Odbor takođe može, na sopstvenu inicijativu, da ponudi mišljenje o tematskim pitanjima.

Kako radi Odbor regija

Članovi odbora su izabrani opštinski ili regionalni političari, koji zastupaju širu lepezu aktivnosti lokalnih i regionalnih uprava u EU. Oni mogu biti regionalni predsednici, regionalni poslanici, gradski savetnici ili gradonačelnici velikih gradova. Svi oni moraju obavljati funkciju u svojoj zemlji. Vlade EU ih nominuju, ali oni rade uz potpunu političku nezavisnost. Savet ih imenuje na 5 godina uz mogućnosti ponovnog imenovanja. Odbor regija imenuje predsednika među svojim članovima, na mandat od dve i po godine.

Članovi odbora žive i rade u svojim regionima. Oni se sastaju u Briselu dvaput godišnje na plenarnim sednicama, tokom kojih definišu politiku i usvajaju mišljenja. Plenarne sednice priprema šest specijalizovanih komisija, sastavljenih od članova Odbora i obuhvataju različite oblasti politike:

- Komisija za politiku teritorijalne kohezije (COTER);
- Komisija za ekonomsku i socijalnu politiku (ECOS);
- Komisija za održivi razvoj (DEVE);
- Komisija za obrazovanje, mlade, kulturu i istraživanje (EDUC);
- Komisija za životnu sredinu, klimatske promene i energiju (ENVE);
- Komisija za državljanstvo, upravu, institucionalne i spoljne poslove (CIVEX);
- Komisija za prirodne resurse (NAT).

Članovi OR su takođe grupisani u nacionalne delegacije, jednu za svaku državnu članicu. Međuregionalne grupe takođe postoje za promociju prekogranične saradnje. Pored toga postoje i četiri političke grupe.

Evropski ombudsmen

Ispitivanje vaših žalbi

Uloga: Ispitivanje loše uprave

Lokacija: Strazbur

► <http://www.ombudsman.europa.eu>

Evropski ombudsmen ispituje žalbe o slučajevima lošeg ili pogrešnog postupanja od strane institucija EU. Ombudsmen prima i ispituje žalbe od građana, stanovnika, firmi i institucija EU.

Šta radi Ombudsmen

Ombudsmena bira Evropski parlament na mandat od pet godina uz mogućnost reizbora. Prijemom i ispitivanjem žalbi, Ombudsmen pomaže da se otkrije loša uprava u evropskim institucijama i drugim organima EU – drugim rečima, slučajevima gde institucija EU ne učini nešto što je morala da učini ili je to učinila na pogrešan način, ili čini nešto što ne bi trebalo da čini. Primeri loše administracije obuhvataju:

- nepravilnost;
- diskriminacija;
- zloupotreba ovlašćenja;
- nedostataka ili odbijanje informacija;
- nepotrebno kašnjenje;
- nepravilne procedure.

Svaki građanin ili stanovnik države članice EU može podneti žalbu Ombudsmenu, kao i svako udruženje ili firma. Ombudsmen se bavi samo institucijama i organima EU, ne žalbama protiv nacionalnih, regionalnih ili lokalnih uprava ili institucija. Ombudsmen deluje potpuno nezavisno i nepristrasno i ne traži ili prihvata instrukcije od bilo koje vlade ili organizacije.

Ombudsmen će često morati da jednostavno obavesti dotičnu instituciju o žalbi da bi ona rešila problem. U slučaju da slučaj nije rešen na zadovoljavajući način tokom trajanja njegovog ispitivanja, Ombudsmen će pokušati, ako je moguće, da nađe prijateljsko rešenje koje će ispraviti slučaj loše administracije i zadovoljiti

žalioca. Ukoliko to ne uspe, Ombudsmen može dati preporuke da se slučaj reši. Ukoliko dotična institucija ne prihvati preporuke, Ombudsmen može sačiniti specijalni izveštaj Evropskom parlamentu.

Veb strana Ombudsmena ima praktične smernice za podnošenje pritužbe.

©EU

Vršeći svoju ulogu Ombudsmena, Emily O'Rajli ispituje žalbe na slabu ili neuspešnu administraciju u sistemu EU.

Evropski nadzornik za zaštitu podataka

Zaštita vaše privatnosti

Uloga: Zaštita lični podataka građana koje obrađuju institucije i tela EU

Lokacija: Brisel

► <http://www.edps.europa.eu>

Tokom svog rada evropske institucije skladište i obrađuju lične informacije građana i stanovnika EU u elektronskom, pisanom i vizuelnom formatu. Evropski nadzornik za zaštitu podataka (ENZP) ima zadatak da zaštiti lične podatke i privatnost ljudi i da promoviše dobre prakse u ovoj oblasti među institucijama i organima EU.

Šta radi Evropski nadzornik za zaštitu podataka

Striktni propisi regulišu način na koji institucije EU koriste lične podatke građana – kao što su imena, adrese, zdravstveni podaci ili radni istorijat – i zaštita tih podataka je elementarno pravo. Svaka institucija EU ima službenika za zaštitu podataka koji se stara o poštovanju određenih obaveza – na primer, da podaci mogu biti obrađivani samo za konkretne i legitimne razloge. Pored toga, osoba čiji se podaci obrađuju ima izvesna prava, kao što je pravo na ispravljanje podataka. Posao ENZP-a je da nadgleda aktivnosti i sisteme za zaštitu podataka u institucijama EU i da osigura da poštuju najbolju praksu. ENZP se takođe bavi žalbama i vrši ispitivanja. Ostali zadaci su:

- praćenje kako administracija EU obrađuje lične podatke;
- savetovanje o politikama i zakonodavstvu koje utiče na privatnost;
- saradnja sa sličnim organima u državama članicama da bi se osigurala dosledna zaštita podataka.

Kako radi ENZP

U svom svakodnevnom radu ENZP čine dva subjekta: Nadzor i jačanje ocenjuje pridržavanje institucija i tela EU sa propisima za zaštitu podataka. Politika i konsultacije **savetuje** zakonodavca EU o pitanjima zaštite podataka u nizu oblasti politike i o predlozima **novog zakonodavstva**. ENZP takođe prati **nove tehnologije** koje bi mogle imati uticaj na zaštitu podataka.

Svako ko smatra da su mu prava povređena kada je institucija ili organ EU obrađivao podatke koji se odnose na njega/nju može podneti žalbu Evropskom nadzorniku za zaštitu podataka. Žalba se mora podneti korišćenjem obrasca žalbe dostupnog na veb strani ENZP.

Evropska investiciona banka

Ulaganje u budućnost

Uloga:	Da obezbedi dugoročne finansije za ulaganje u projekte koji se odnose na EU.
Akcionari:	Države članice EU
Odbor direktora:	Po jedan član iz svake države članice plus Evropska komisija
Lokacija:	Luksemburg
▶ http://www.eib.org	

Evropska investiciona banka (EIB) je banka Evropske unije. Ona je u vlasništvu država članica a njen zadatak je da pozajmljuje novac za investicije kojima se podržavaju ciljevi EU – na primer, u oblasti energije i transportne mreže, ekološke održivosti i inovacija. Težište EIB-a je na povećanju potencijala Evrope za radnim mestima i rastom, podršci klimatskih akcija i podršci politika EU van njenih granica.

Šta radi EIB

EIB je najveći multilateralni zajmodavac i zajmoprimalac, koji pruža finansije i ekspertizu za zdrave i održive investicione projekte, uglavnom u EU. Francuski vijadukt De Millau i linije TGV, zaštita od poplava u Veneciji, vetrofarme u Ujedinjenom kraljevstvu, Oresund most u Skandinaviji, Atinski metro i čišćenje Baltičkog mora su neki od hiljade projekata koje je EIB finansirala tokom godina.

EIB ne koristi novac iz budžeta EU. Umesto toga, ona se finansira od izdavanja obveznica na svetskim finansijskim tržištima. EIB je 2013. godine pozajmila 79 milijardi evra za 400 velikih projekata u preko 60 zemalja – 69 milijardi evra u državama članicama EU, a 7 milijardi van EU sa težištem na zemlje u procesu pristupanja EU, južne i istočne susede Evrope, Afriku, Karibe i Pacifik, kao i Latinsku Ameriku i Aziju.

Kreditni rejting EIB je ocenjen sa AAA. EIB obično pozajmljuje do 50% projektnih troškova. Postupajući kao katalizator, ona podiže sufinansiranje od drugih izvora. Za zajmove veće od 25 miliona evra, EIB pozajmljuje direktno organima iz javnog i privatnog sektora, kao što su vlade ili preduzeća. Za manje zajmove, EIB omogućava kreditne linije komercijalnim bankama i ostalim finansijskim institucijama koje dalje pozajmljuju sredstva EIB-a malim i srednjim preduzećima ili manjim projektima koje realizuju zajmodavci iz javnog sektora.

Unutar EU, prioriteti pozajmljivanja EIB-a su:

- ▶ inovacija i kvalifikacije,
- ▶ pristup finansijama za manje firme,
- ▶ klimatske akcije,
- ▶ trans-evropska transportna, saobraćajna i IT mreža..

© ImageGlobe

Gradnja novih železničkih linija je jedna vrsta projekata koji mogu imati koristi od zajmova Evropske investicione banke.

Kako radi EIB

EIB je samostalna institucija koja donosi svoje odluke o davanju i uzimanju zajmova na osnovu merodavnosti svakog projekta i prilika koje nude finansijska tržišta. Banka sarađuje sa drugim institucijama EU, naročito sa Evropskom komisijom, Evropskom parlamentom i Savetom ministara.

Odluke EIB donose sledeća tela.

- ▶ Odbor guvernera sastavljen od ministara (obično ministara finansija) iz svih država članica. On definiše politiku pozajmljivanja Banke.
- ▶ Odbor direktora, kojim predsedava predsednik banke, čini 29 članova, 28 koje su imenovale države članice i jedan koga je imenovala Evropska komisija. On odobrava poslove za davanje i uzimanje zajmova.
- ▶ Upravni odbor je izvršni odbor banke sa punim radnim vremenom. On se bavi svakodnevnim poslovanjem EIB-a.

Evropski investicioni fond

EIB je većinski akcionar u Evropskom investicionom fondu (EIF), koji finansira investiranje u mala i srednja preduzeća (MSP), koja čine 99 % kompanija EU i zapošljavaju preko 100 miliona Evropljana. MSP često imaju poteškoća da dobiju sredstva potrebna za investiranje i rast. Ovo je naročito tačno za otvaranje kompanije i male kompanije sa inovativnim proizvodima i uslugama - upravo ona preduzetnička MSP koja EU želi da podstakne. EIF ispunjava ove potrebe preko ulagačkog kapitala i instrumenata za rizična finansiranja - što ukupno iznosi nekoliko milijardi evra godišnje - delom se nude u partnerstvu sa Evropskom komisijom, komercijalnim bankama i ostalim zajmodavcima.

<http://www.eif.org>

Agencije EU

Postoji niz specijalizovanih agencija Evropske unije koje nude informacije ili savete institucijama EU, državama članicama i građanima. Svaka od ovih agencija ima konkretan tehnički, naučni ili rukovodilački zadatak. Agencije EU se mogu grupisati u nekoliko kategorija.

Decentralizovane agencije

Agencije su tela kojima upravlja Evropski zakon o javnim službama, ali se razlikuju od institucija EU (Saveta, Parlamenta, Komisije, itd.) i imaju svoju pravnu ličnost. One imaju kancelarije u različitim gradovima širom Evrope, te se zbog toga često zovu 'decentralizovane'. One se mogu baviti zadacima pravne i naučne prirode. Primer je Kancelarija za raznolikost biljaka u francuskom Angersu, koja uspostavlja prava za nove vrste biljaka ili Centar za praćenje narkotika i ovisnosti u Lisabonu u Portugalu, koji analizira i distribuira informacije o narkoticima i zavisnosti od narkotika.

Tri nadzorna organa pomažu da se primene pravila za finansijske institucije i samim tim očuva stabilnost evropskog finansijskog sistema. Oni su Evropska bankarska uprava, Evropska uprava za osiguranje i stečene penzije i Evropski regulator hartija od vrednosti i tržišta.

Ostale agencije pomažu državama članicama EU da sarađuju u borbi protiv organizovanog međunarodnog kriminala. Primer je Europol, koji se nalazi u Hagu u Holandiji, a koji obezbeđuje platformu za zajednički rad službenika za primenu zakona iz zemalja EU. Oni pomažu jedni drugima da utvrde i prate najopasnije kriminalne terorističke mreže u Evropi.

Tri agencije obavljaju veoma konkretne zadatke u okviru zajedničke spoljne i bezbednosne politike Evropske unije. Satelitski centar Evropske unije u Torehon de Ardoz u Španiji, je takva agencija; on prikuplja i analizira podatke i slike dobijene sa posmatračkih satelita kao podršku prioritetima i humanitarnim aktivnostima spoljne i bezbednosne politike EU.

Euratom agencije i tela

Ova tela rade u okviru Ugovora o evropskoj zajednici za atomsku energiju (Euratom) za koordiniranje istraživanja u državama članicama EU o miroljubivom korišćenju nuklearne energije i da osiguraju da je snabdevanje atomskom energijom dovoljno i bezbedno..

Izvršne agencije

Izvršne agencije obezbeđuju praktično upravljanje programima EU, na primer, rad sa prijavama za dotacije iz budžeta EU. One se formiraju na fiksni vremenski period i moraju biti smeštene u istom mestu kao i

The safety of our food needs to be controlled all over Europe — coordinating this work is a typical task for an EU agency.

Evropska komisija: Brisel ili Luksemburg. Jedan primer je Evropski istraživački savet koji finansira osnovna istraživanja grupa EU naučnika.

Agencija za saradnju energetske regulatora (ACER)

Telo evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC)

Kancelarija zajednice za biljne vrste (CPVO)

Izvršna agencija za zdravlje i hranu (Chafea)

Izvršna obrazovna, audiovizuelna i kulturna agencija (EACEA)

Agencija za snabdevanje Euratoma (ESA)

Eurojust

Evropska agencija za bezbednost i zdravlje na poslu (EU-OSHA)

Evropska agencija za upravljanje operativnom saradnjom na spoljnim granicama država članica Evropske unije (Frontex)

Evropska agencija za operativno upravljanje IT sistemima velikog obima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde (eu-LISA)

Evropska služba za podršku azilanata (EASO)

Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost (EASA)

Evropska bankarska uprava (EBA)

Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC)

Evropski centar za razvoj stručne obuke (Cedefop)

Evropska agencija za hemikalije (ECHA)

Evropska odbrambena agencija (EDA)

Evropska ekološka agencija (EEA)

Evropska agencija za kontrolu ribnjaka (EFCA)

Evropska uprava za bezbednost hrane (EFSA)

Evropska zadužbina za poboljšanje uslova života i rada (Eurofound)

Evropska GNSS agencija (GSA)

Evropski institut za rodnu jednakost (EIGE)

Evropski institut za inovacije i tehnologiju (EIT)

Evropska uprava za siguranje i stečene penzije (EIOPA)

Evropska agencija za pomorsku bezbednost (EMSA)

Evropska agencija za medicinu (EMA)

Evropski centar za praćenje narkotika i zavisnosti (EMCDDA)

Evropski policijski koledž (CEPOL)

Evropska policijska služba (Europol)

Evropska železnička agencija (ERA)

Izvršna agencija Evropskog istraživačkog saveta (ERCEA)

Evropska uprava za hartije od vrednosti i tržišta (ESMA)

Evropska fondacija za stručno osposobljavanje (ETF)

Agencija Evropske unije za osnovna prava (FRA)

Agencija Evropske unije za bezbednost mreža i informacija (ENISA)

Institut Evropske unije za bezbednosne studije (EUISS)

Satelitski centar Evropske unije (EUSC)

Izvršna agencija za mala i srednja preduzeća (EASME)

Izvršna agencija za inovacije i mreže (INEA)

Zajednički poduhvata Fuzija za energiju

Služba za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu (robne marke i dizajni) (OHIM)

Izvršna istraživačka agencije (REA)

Odbor za jedinstveno rešenje (SRB)

Prevodilački centar za organe Evropske unije (CdT)

Sve agencije EU se mogu naći na:

► http://europa.eu/agencies/index_en.htm

Stupanje u kontakt sa EU

■ ONLAJN

Informacije na svim službenim jezicima Evropske unije su dostupne na veb strani Europa: **www.europa.eu**

■ LIČNO

Širom Evrope postoji stotine informativnih centara EU.
Adresu najbližeg centra možete naći na: **www.europedirect.europa.eu**

■ TELEFONOM ILI E-MAILOM

Europe direct (Evropa direktno) je služba koja daje odgovore na sva pitanja o Evropskoj uniji.

Ovu službu možete besplatno kontaktirati telefonom: **00 800 6 7 8 9 10 11** (određeni mobilni operateri ne dozvoljavaju pristup brojevima koji počinju sa 00 800 ili naplaćuju za pozive), ili putem javnih telefona izvan EU: **+32 22999696**, ili e-mailom preko **www.europedirect.europa.eu**

■ ČITAJTE O EVROPI

Publikacije o EU su samo jedan klik daleko na veb strani EU knjižare: **www.bookshop.europa.eu**

Za više informacija oko Evropske unije na Kosovu

Informativno-kulturni centar EU

Ul. Majke Tereze br. 16
Priština 10000, Kosovo
T: +381 (0) 38 25 99 99
F: +381 (0) 38 25 99 25
M: +377 (0) 44 50 95 10
E: pr@euicc-ks.com

Str: Čika Jovina bb., Severna Mitrovica
T: +381 (0) 64 44 04 662
M: +381 (0) 64 90 97 882
E: mi@euicc-ks.com

www.euicc-ks.com

KANCELARIJA EVROPSKE UNIJE NA KOŠOVU

Kosovska ulica 1, Poštanski fah 331, 10000 Priština, Kosovo
Tel: +381 (0) 38 51 31 200; Fax: +381 (0) 38 51 31 305

E-mail: delegation-kosovo@eeas.europa.eu

Web: <http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo>

Evropska unija

Evropska unija (EU) je jedinstvena. Ona nije federalna država kao Sjedinjene Američke Države jer njene države članice ostaju nezavisne i suverene države. Niti je u potpunosti međuvladina organizacija, kao što su Ujedinjene nacije, jer države članice združuju deo svoje suverenosti - i time dobijaju veću zajedničku snagu i uticaj nego što bi to bio slučaju kada bi delovale pojedinačno.

One združuju svoj suverenitet tako što donose zajedničke odluke preko zajedničkih institucija kao što su Evropski parlament, kojeg su izabrali građani EU, i Savet, koji predstavlja nacionalne vlade. One donose odluke na osnovu predloga dobijenih od Evropske komisije, koja zastupa interese EU kao celine. Ali sta tačno svaka od tih institucija radi? Kako rade zajedno? Ko je odgovoran za šta?

Ova brošura pruža odgovore koristeći jasan i jednostavan rečnik. Ona, pored toga, daje kratak pregled agencija i drugih tela koja su uključena u rad Evropska unije. Njen cilj je da vam bude koristan vodič kroz postupke odlučivanja u EU.

